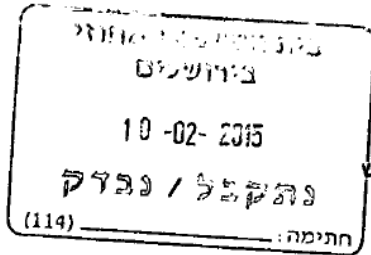

1. 'יש דין' - ארגון מתנדבים לזכויות אדם [ע"ר 580442622]
  2. 'עמק שווה' - ארכיאולוגיה בצל הסכסוך (ח.ל.צ. 514214295)
- באמצעות ב"כ עו"ד ישי שנדור ואו כרמל פומרנץ
רח' דוד חכמי 12, תל אביב 6777812
טל': 077-5472001; פקס: 077-5472003
law@shneydor.com

העותרים

המשיבים

- נגד -

1. המינהל האזרחי איו"ש
  2. קצין מטה ארכיאולוגיה במינהל האזרחי איו"ש
- באמצעות פרקליטות מחוז י-ם
רחוב מח"ל 7, מעלות דפנה, ירושלים
טל': 02-5419555; פקס: 02-5419581

עתירה מינהלית מתוקנת

לפי סעיף 17 לחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998

בהתאם להחלטות בית המשפט הנכבד מימים 20.1.2015 ו-8.2.2015 מתכבדים העותרים להגיש עתירה מתוקנת.

בית המשפט הנכבד יתבקש להורות למשיבים למסור לעותרים את פרטי המידע על הפירות ארכיאולוגיות בשטחי הגדה המערבית, אשר התבקשו בשתי בקשותיהם לקבלת מידע מיום 21.7.13, אשר לא נענו על-ידי המשיבים, הכל כמפורט בחלק השני של העתירה.

העתירה המקורית הוגשה ביום 20.7.2014 לאחר שפניותיהם הרבות של העותרים למשיבים, תזכורות בכתב ובע"פ, מכתב התראה אחרון, והנחיה מפורשת ממשרד המשפטים להשיב לפנייה (בעקבות תלונה של העותרים) העלו כולם חרס. העתירה המתוקנת מוגשת לאחר שבעקבות הגשת העתירה העבירו המשיבים מעט מידע משלים, וכן הנמקות לאי העברת יתר פרטי המידע, באופן המאפשר את מיקוד העתירה.

בקשות העותרים לקבלת המידע מיום 21.7.13 מצ"ב ומסומנות עת/א1 ו-עת/ב1.

הילוך הטיעון בכתב עתירה מתוקן זה:

בחלק הראשון נתאר בקצרה את ההליכים עד כה שהובילו להגשת עתירה מתוקנת זו; החלק השני מהווה את לב העתירה, ובו נציג את המידע שביקשו העותרים בבקשות המידע שהגישו, את המידע המועט שהתקבל בעקבות הגשת העתירה המקורית, את הטעמים המשפטיים שהועלו לאי-מסירת יתר המידע, ואת טיעון העותרים ביחס לטעמים אלה. כל הנייל יוצג בנפרד לגבי כל סעיף בבקשה;

החלק השלישי מהווה את הטיעון המשפטי הכללי ובו נעמוד על העקרונות והשיקולים הכלליים התומכים בגילוי המידע (מעבר לטיעון הספציפי שהובא לגבי כל סעיף בקשה בחלק השני).

בחלק הרביעי נפרט ביתר הרחבה את השתלשלות ההליכים לפני הגשת העתירה המקורית ולאחריה, בין היתר לצורך פסיקת ההוצאות בתיק זה.

על-מנת לצמצם את העול הטכני והפגיעה באיכות הסביבה, יפנו העותרים לנספחים שצורפו לכתב העתירה המקורי, ויבקשו לראות בו גם כרך נספחים לצורך כתב העתירה המתוקן. נספחים חדשים מסומנים בסדר רץ בהמשך לנספחים שצורפו לכתב העתירה הראשון, ומאוגדים בכרך נספחים משלים.

חלק ראשון

הצדדים

1. העותר מס' 1, 'יש דין', הוא ארגון מתנדבים לזכויות אדם, הפועל לשיפור במצב זכויות האדם בשטחים. 'יש דין' פועל למען השגת שינוי משמעותי בפעולת הרשויות הישראליות בשטחים, על-ידי איסוף והפצת מידע מהימן ועדכני אודות מצב זכויות האדם בשטחים, והעלאת המודעות הציבורית למצב זכויות האדם בשטחים.
2. העותר מס' 2, 'עמק שווה', הוא ארגון של ארכיאולוגים ופעילים קהילתיים, העוסק במקומה של הארכיאולוגיה בחברה הישראלית ובסכסוך הישראלי-פלסטיני. 'עמק שווה' רואה בארכיאולוגיה אמצעי לגישור וקירוב בין עמים ותרבויות בכלל, וכגורם בעל השפעה על הדינמיקה של הסכסוך הישראלי-פלסטיני בפרט.
3. המשיב מס' 1, המינהל האזרחי באיו"ש (להלן גם: "המשיב"), מופקד מטעם המדינה על ניהול כל העניינים האזרחיים בשטחי הגדה המערבית, ובכלל זה על פעילותו של המשיב 2, קצין מטה ארכיאולוגיה במינהל האזרחי ועל פעילות וועדת המשנה, המהווה את הגוף המייעץ בענייני ארכיאולוגיה לפי סעיף 16ב.
4. יצוין, שאין חולק שהמשיב כפוף לחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998, והוא המשיב הנכון לעתירה זו. העותר 1 וארגונים אחרים כבר ניהלו בבית משפט נכבד זה מספר עתירות לפי חוק חופש המידע מול המשיב (ראו: עת"מ (ים) 660/07 'יש דין' ואח' נגד המינהל האזרחי באיו"ש;

עתי"מ (י-ס) 1916/09 יש דין – ארגון מתנדבים לזכויות אדם נ' המינהל האזרחי (פורסם בנבו, מיום 18.4.2012); עתי"מ (י-ס) 40223-03-10 "במקום – מתכננים למען זכויות תכנון, ע"ר נ' המינהל האזרחי בגדה המערבית (לא פורסם, מיום 9.1.12); עתי"מ (י-ס) 32725-05-12 רגבים ע"ר נ' ראש המינהל האזרחי, תא"ל מוטי אלמוז (פורסם בנבו, מיום 27.6.2013 – שם הצהירו המשיבים בפני בית המשפט כי הם מחילים על עצמם את הוראות חוק חופש המידע ועקרונותיו, ראו בעמ' 7 לפסה"ד). ראו גם בסעיפים 5-7 לתגובה המקדמית, ע/13 להלן.

5. המשיב מס' 2 הוא קצין מטה במשיב 1, הממונה על הארכיאולוגיה בשטחי הגדה המערבית, ובין סמכויותיו מתן הרשאות לביצוע חפירות ארכיאולוגיות בגדה המערבית, מתן אישורים והיתרים לעבודות תשתית לגורמים אזרחיים וצבאיים באתרי עתיקות, וביצוע חפירות יוזמות וחפירות הצלה בשטח שבאחריותו. **כל המידע נשוא עתירה זו חייב להיות בידיו, זמין, שכן הוא אמור לשמש אותו לשם מילוי תפקידיו השוטפים.**

בקשות העותרים לפי חוק חופש המידע, ניסיונותיהם לקבל תשובות מהמשיבים ומיצוי הליכים – עד להגשת העתירה המקורית ביום 20.7.2014

6. ביום 21.7.13 פנו העותרים למשיב בשתי בקשות נפרדות לקבל את המידע נשוא עתירה זו, שענייננו פעילות ארכיאולוגית בגדה המערבית:

עניינה של הבקשה הראשונה במידע כללי (חקיקה, נהלים, פרוטוקולים) (ע/א1).

עניינה של הבקשה השנייה במידע ספציפי על החפירות השונות (ע/ב1).

הפנייה בשתי בקשות נפרדות נעשתה לאור טיב והיקף החומר הנדרש, ועל מנת למנוע עיכוב העברת חלק מהחומרים שהתבקשו בשל קשיים בהשגת חלקים אחרים מהם. האגרה שולמה עם הגשת הבקשות בגין שתי בקשות שונות.

7. העתירה המקורית הוגשה רק לאחר שכל ניסיונות העותרים לקבל את המידע הנ"ל העלו חרס, לרבות הנחיה מפורשת של משרד המשפטים למשיבים להעביר תשובות ללא דיחוי לה לא צייתו המשיבים. למירוט מלא ראו בחלק הרביעי לכתב עתירה מתוקן זה.

8. רק בעקבות הגשת העתירה זכו המשיבים לקבל התייחסות לפנייתיהם: לקבל חלק (קטן) מהמידע, ונימוקים לאי העברת יתר פרטי המידע. התנהלות זו גוררת את העותרות להוצאות נוספות בהגשת כתב עתירה מתוקן, שהיה מיותר לו היה ניתן מענה לפניות.

מידע נוסף שהתקבל לאחר הגשת העתירה המקורית

9. גם לאחר הגשת העתירה לא פעלו המשיבים למענה מהיר לפניות. בייכ המשיבים נדרשה לבקשות ארכה חוזרות ונשנות משום שלא עלה בידיה לקבל התייחסות עניינית מצד המשיבים. התגובה הוגשה בסופו של דבר רק בסוף חודש אוקטובר (פרק הזמן בו התבקשו ארכות עולה על פרק הזמן בו יש לטפל בבקשת חופש מידע מלכתחילה לפי החוק, לרבות כל

הארכות האפשריות).

10. בסופו של דבר הוגשה ביום 23.10.2014 תגובה מקדמית לעתירה – מצורפת ומסומנת לשם הנוחות **עת/13** (על נספחיה, למעט נספח ב', מטעמי חיטכון בנייר). לתגובה זו צורפו מספר פרטי מידע, וכן נכללה התחייבות למסירת פרטי מידע נוספים, שלא צורפו לה.
11. ביום 5.11.2014 פנו העותרים לב"כ המשיבים בבקשה לקבל את פרטי המידע שניתנה הסכמה לגלות, וכן במספר שאלות הבהרה לגבי המידע שנמסר בתגובה [מצורפת ומסומנת **עת/14**].
12. ביום 9.11.2014 ניתן מענה המשיבים לפנייה זו – מצורפת ומסומנת **עת/15**.
13. בפועל חל עיכוב בהעברת החומרים [ר' בחלק הרביעי], ובפועל הוא הועמד לרשות העותרים רק ביום 6.1.2015. העותרים קיבלו את המידע הבא:
- 13.1. תקליטור ועליו שכבת ה-GIS.
- 13.2. רישיון חפירה ריק לדוגמא.
- 13.3. צו ההכרזה המנדטורי [הכוונה לצו שפורסם ב-1944 ושצורף כנספח ב' לתגובת המשיבים – י.ש., כ.פ.].
- 13.4. ביום 15.1.2015 הועברו העתקי שישה צווים נוספים (שלוש הכרזות על גבולות אתרים עתיקים ושלוש הכרזות על אתרים קולטי קהל).
14. עם קבלת מלוא החומרים בחנו העותרים בצורה יסודית את כל פרטי המידע שהתקבלו ואת ההנמקות שניתנו - בתגובה המקדמית ובהשלמה. רוב רובם של הסעיפים שהתבקשו בבקשות המידע לא נענו, ומשום כך מוגש כתב עתירה מתוקן זה, הממוקד בהתאם למידע וההנמקות שניתנו על-ידי המשיבים.

חלק שני – המידע שהתבקש, פרטי המידע שהועברו על-ידי המשיבים, וטיעון

העותרים

להלן יפורטו פרטי המידע שהתבקשו על-ידי העותרים, המידע שהועבר על-ידי המשיבים (המעט שהועבר עובר להגשת העתירה המקורית, והמעט שהועבר לאחר הגשתה). לגבי כל סעיף בבקשה יובא מענה המשיבים שניתן לו וטיעון העותרים בעקבותיו. טיעון זה מתייחס להיבטים המיוחדים העולים לגבי השאלה הספציפית, וחוסה עליו גם הטיעון הכללי המובא בחלק השלישי של העתירה (עקרונות כלליים התומכים בגילוי מידע מהסוג המבוקש בעתירה).

הערה מקדמית: העותרים סבורים כי די בטעמים שיציגו להלן כדי לדחות את טענות המשיבים כי אין לגלות את החומר. עם זאת, היה ובית המשפט הנכבד יסבור כי יש ממש בטענה מטענות המשיבים, העותרים יציעו כי בית המשפט יעיין בחומרים המבוקשים ויכריע לאחר העיון בהם אם אמנם קיים קושי לגלותם.

**בקשת המידע הראשונה [עת/א1]: נהלים, צווים החלטות ופרוטוקולים הנוגעים להסדרת
חפירות ארכיאולוגיות בשטחי הגדה המערבית**

15. נהלים לגבי אופן מתן הרשאות חפירה [סעיף 1 לבקשה עת/א1]:

המידע שהתבקש	המענה שניתן ע"י המשיבים	עמדת העותרים
<p>פירוט הנהלים המגדירים את אופן מתן ההרשאות לקיים חפירות ארכיאולוגיות בשטחי הגדה המערבית (עניין המצוי בסמכותו של המשיב 2) וכן פירוט הנהלים/החלטות המסדירים חובות וזכויות של המחזיקים ברישיון חפירה.</p>	<p>המשיבים העבירו לעותרים כמענה לבקשה קובץ חוקים ותקנות לחוק העתיקות, הכולל את חוק העתיקות הירדני משנת 1966, את תקנות העתיקות ואת הצו הצבאי מסי 1166 בדבר חוק העתיקות התשמ"ו-1986.</p> <p>בתגובה לעתירה הפנו המשיבים להעברה זו, ומכאן יש ללמוד שהתגובה היא שלא קיימים נהלים / החלטות כאמור</p>	<p>יש לחייב במתן תצהיר כי אין נהלי עבודה / הנחיות רלוונטיות וכו' [טיעון להלן]</p>

טיעון העותרים:

- א. כאמור, מנוסח התגובה המקדמית ניתן ללמוד (סעיף 26.1), כי אין נהלים / החלטות המסדירים את אופן מתן הרשאות החפירה, כפי שהתבקש בפנייה.
- ב. המדובר במצב שעל פניו נראה מוזר ומדאיג ביותר. מתן הרשאות לחפירה מצוי בלב לבת של עשיית הקמ"ט. קשה להאמין, שעניין כה בסיסי (וחוזר על עצמו) בעבודתו אינו מוסדר בנהלי עבודה / הנחיות פנימיות מסוג כזה או אחר, המדריכים את מנגנון הקמ"ט מחד ואת הפונים אליו מאידך כיצד יטופלו בקשות לבצע חפירות.
- ג. מצב בו בחלוף קרוב לחמישים שנות ניהול שטח המהווה אחד ממשאבי העתיקות הרגישים ביותר בעולם, לא נקבעו כל נהלי עבודה / הנחיות מינהליות וכו"ב המסדירים את אופן מתן הרשאות החפירה ואת החובות והזכויות של בעלי רישיון כאמור, מעורר על-פני הדברים סימני שאלה.
- ד. לשם ההשוואה, נהלי העבודה הפנימיים של רשות העתיקות מפורסמים באתר הרשות וזמינים אף לעיון בתיאום מוקדם בארכיון הרשות (ראו סי' 11 לדו"ח שנתי על פי חוק חופש המידע של רשות העתיקות לשנת 2013, מצ"ב ומסומן **נספח עת/16**). יש קושי רב לסבור, כי בעוד שבתחום הקו הירוק, המנוהל על-ידי רשות העתיקות, קיימים נהלי

עבודה ברורים ומוסדרים, בתחומי הגדה המערבית – המנוהלים על-ידי קמ"ט שמהווה למעשה מקבילתה של רשות העתיקות (שלא לומר שלוחה) - אין נהלי עבודה בכלל.

ה. לפיכך, על-מנת להסיר כל ספק לגבי עניין זה, וככל שעומדים המשיבים על כך שאין נהלי עבודה / הנחיות פנימיות כפי שהתבקש, יתבקשו המשיבים ליתן על כך תצהיר ברור וחד משמעי.

16. פירוט הצווים הצבאיים [סי' 2 לבקשה עת/א1]:

עמדת העותרים	המענה שניתן	המידע שהתבקש – סי' 2 לבקשה הראשונה
העותרים מקבלים את העמדה כי אין צווים נוספים ובאו על סיפוקם ביחס לדרישה זו.	ציינו כי הועבר כאמור הצו הצבאי מסי' 1166 בדבר חוק העתיקות.	פירוט הצווים הצבאיים המסדירים את נושא העתיקות בגדה המערבית, ובכללם צווים העוסקים בהפקעת קרקעות בשל קיומן של עתיקות, נוהלי ההכרזה על אתרי עתיקות בגדה המערבית, כיצד מתבצעת ההכרזה ומהן הדרישות בנוגע ליידוע תושבי האזור על ההכרזה

17. פרוטוקולים ועדת המשנה לארכיאולוגיה החל משנת 2006 [סי' 3 לבקשה עת/א1]:

עמדת העותרים	המענה שניתן	המידע שהתבקש
מהפרוטוקולים שהועברו לא ניתן להבין האם מדובר בפרוטוקולי כלל הדיונים שקוימו בתקופה שבין 2006-2014.	המשיבים הסכימו למסור הפרוטוקולים, והועברו #11 פרוטוקולים. יחד עם זאת, המשיבים מחקו מהפרוטוקולים את הקטעים הבאי "מטעמי ביטחון, רגישות מדינית, פרטיות וכו'":	פרוטוקולי דיוני ועדת המשנה לארכיאולוגיה במינהל האזרחי, החל משנת 2006 ועד היום.
תבקש הבהרה בתצהיר שבתקופה הרלבנטית התקיימו רק 15 ישיבות של ועדת המשנה, ולחילופין העברת יתר הפרוטוקולים.	- שמות מגישי הבקשות לרישיון חפירה; שמות החוקרים המעורבים	

שם האתר ומיקומו על גבי מפה, שכבת GIS.	(המדובר ב-1455 אתרים, ללא פירוט אילו הוכרזו ואילו נחפרו בפועל – י.ש., כ.פ.).	הגולמי הקיים, מה הקושי בעיבודו לרשימה וכי.
---------------------------------------	--	--

א. המשיבים טענו כי אינם מחזיקים בידשימה היסטורית, כוללת ומסודרת של האתרים בהם התקיימו או מתקיימות חפירות" וכי מובן כי לא חלה עליהם חובה ליצור אותה לטובת העותרים.

ב. העותרים טענו כי יש לדחות את התשובה הנ"ל. הסדרת החפירות הארכיאולוגיות בגדה המערבית – מתן רישיונות חפירה, פיקוח ובקרה על החפירות ולאחר מכן על הפרסומים – מהווה את לב לבה של עשיית המשיבים. המדובר בתהליך בירוקרטי מסודר, קפדני, ומתועד.

ג. המדובר בבירוקרטיה שמתנהלת בזירה אקדמית, ולכן התיעוד שלה תואם אמות מידה אקדמיות: תיעוד החפירות, הממצאים, מה בוצע בשטח וכי. כל רישיון חפירה מוצא עם מספר סידורי מסודר. יש תיק מסודר לכל חפירה. פשוט בלתי אפשרי, שאין בידי המשיבים תיעוד מסודר – מכל השנים – של החפירות שבוצעו. לפי התגובה המקדמית, אין בידי המשיבים אפילו רשימה של החפירות הפעילות (!). קשה להאמין שהמשיבים מעלו בתפקידם בצורה כה יסודית, ולכן רשימה כזו חייבת או חייבת היתה להיות.

ד. התהיות מתחדדות לאור הניסוח בו בחרו המשיבים להשתמש בתגובה. המשיבים לא כתבו שאין רשימה, אלא כתבו שאין "רשימה היסטורית, כוללת ומסודרת". ובכן, גם רשימה "לא מסודרת" רשימה היא, וחובה לתת אותה, והמשיבים לא הצהירו כי כזו אינה קיימת.

ה. התהיות מתחדדות עוד יותר, כשמתברר שבבקשת חופש מידע קודמת שהגיש מנכ"ל העותר 2 הארכיאולוג יונתן מזרחי, בשנת 2012 בה ביקש נתונים דומים ביחס לשנים 2009-2012 בלבד, העבירו המשיבים רשימה של 22 פריטים, שכללה את רשימת האתרים שנחפרו, נקודת הציון שלהם ושנת החפירה. מכאן שלמשיב קיימת או יש אפשרות לערוך רשימה כזו גם לגבי מלוא החפירות שנערכו (גם במחיר שעות עבודה).

העתק תשובתו של סג"מ בר אקוקה, קצין פניות הציבור במשיב, מיום 22.12.2012 והרשימה שצורפה לה מצ"ב ומסומן עת/17.

ו. לפיכך, המשיבים אינם יכולים לצאת ידי חובה מהדרישה הבסיסית לקבל את רשימת האתרים בהם בוצעה חפירות באמירה מתחמקת מהסוג שניתנה על-ידם. יש להורות למשיבים ליתן תצהיר ברור ומפורש, המתייחס בין היתר לשאלות מה קיים ומה לא קיים, מהן הרשימות שכן קיימות, מהו המידע הגולמי הקיים וכיצד נשמר, ומהו היקף העבודה המשוער הכרוך ביצירת הרשימות הנ"ל, ככל שאלה כלל אינן קיימות.

ז. לשם השוואה: רשות העתיקות מפרסמת את רשימת החפירות שנעשו כל שנה בישראל, כולל מספר רישיון או הרשאה, שם האתר הנחפר ושם החופר, באופן יזום ושוטף באתר האינטרנט שלה.

העתק רשימת החפירות והחופרים לשנת 2014 המופיעה באתר רשות העתיקות מצ"ב ומסומן נספח עת/18.

התייחסות למידע שהתקבל מהמשיבים

ח. שכבת ה-GIS שהעבירו המשיבים לאחר הגשת העתירה כוללת 1455 נקודות אותן הגדירו המשיבים באופן עמום כ"אתרים ארכיאולוגיים". מידע זה אינו מועיל לעותרים כיוון שברוב-רובם של אותם אתרים לא נערכה מעולם חפירה, ואילו עניינה של בקשת המידע באתרים בהם בוצעו חפירות. בנוסף, מעמדם הסטוטורי של אותם אתרים אינו ברור והמשיבים לא הסבירו מה היחס בין האתרים אותם הם מכנים "אתרים ארכיאולוגיים" (או "נקודות ארכיאולוגיות", כשמה של השכבה שהועברה) ובין האתרים שהוכרוזו כאתר עתיקות או אתר היסטורי.

ט. לגבי אתרים בהם בוצעו חפירות בתקופה המנדטורית ובתקופה הירדנית - המשיבים השיבו, לגבי כלל ההכרזות שנעשו לפני יום 5.6.1967, כי מידע לגבי הכרזות מנדטוריות פורסם בעיתון הרשמי של המנדט, הזמין לעיון בספריות משפטיות, ועל כן מדובר במידע הזמין לעיון הציבור בדרך אחרת וכי יש בכך כדי לדחות את הבקשה להעבירו. המשיבים גם צירפו רשימת מקומות ארכיאולוגיים לפי סעיף 17(ג) לפקודת העתיקות, 1929, שפורסמה בעיתון המנדט ביום 24.11.1944, וציינו כי אין בידיעתם אם פורסמו שינויים לרשימה זו. עוד ציינו המשיבים כי מדובר במידע ישן, שנוצר על ידי שלטונות המנדט ולא על ידי המינהל האזרחי, וכי "מלאכת איתור המידע בספריות תצריך הקצאת משאבים ע"י המשיבים, לביצוע עבודה שהעותרים יכולים לבצע בעצמם על נקלה".

י. ראשית, העותרים ביקשו את רשימת האתרים שהוכרוזו ושהם בוצעו (או מבוצעות) חפירות ע"י המשיב 2 או בהרשאתו (קרי: אחרי 1967). המשיבים צירפו את רשימת כל (או רוב) האתרים שהוכרוזו בתקופת המנדט והרשימה עדכנית נכון לשנת 1944. כאמור, רובם של האתרים שהוכרוזו כאתרי עתיקות לא נחפרו מעולם, וחלקם נחפרו שנים רבות לאחר אותו מועד. לפיכך אין ברשימה שצורפה כדי לסייע לעותרים.

יא. שנית, העותרים יבקשו כי אם אכן עמדת המשיבים היא כי אין בידי קמ"ט ארכיאולוגיה רשימה של כל אתרי העתיקות שהוכרוזו בתקופה המנדטורית ושבוצעו בהם חפירות ארכיאולוגיות ע"י המשיב 2 או בהרשאתו, יבהירו המשיבים בתצהיר אילו רשימות יש בידיהם, כיצד מאורגן החומר ואילו חומרים ניתן להעביר לעותרים.

ביחס לכל אחד מאתרי העתיקות שנחפרו או נחפרים ביקשו העותרים לקבל את הפרטים הבאים:

19. שם האתר, מיקום האתר (על גבי מפה) וגבולות התיחום של האתר כפי שהוגדרו על ידי קמ"ט ארכיאולוגיה [סי' 1ט, 2ט לבקשה השנייה]

המידע שהתבקש -	המענה שניתן	עמדת העותרים
האם אתר החפירות הוכרז כאתר היסטורי או אתר עתיקות, ואם כן - מתי התבצעה ההכרזה, ולצורך את	העבירו שכבת GIS שבה המערבית אתרים שהוגדרו ע"י המשיבים כ"אתרים	אין פירוט האם בוצעה חפירה באתר; אין פירוט האם נערכה הכרזה על אתר היסטורי/עתיקות; משכבת ה-

העתק צו ההכרזה	ארכיאולוגיים" (המדובר ב-	GIS שהועברה הוסרו (ככה"נ)
	<p>1455 אתרים, ללא פירוט אילו נחפרו בפועל, האם הוכרוזו כאתרי עתיקות או אתרים היסטוריים ומועד ההכרזה – י.ש., כ.פ.);</p> <p>הפנו לאתר הפרקליטות הצבאית שבו ניתן לעיין בהכרזות;</p> <p>בהמשך הודו שבאתר קיימת הכרזה אחת בלבד, וצירפו שלוש הכרזות נוספות.</p>	<p>נתוני מועדי ההכרזות; יש לצרף את צווי ההכרזה עצמם של כל ההכרזות שבוצעו (ואת פירוט המועדים, אם אלה לא מצויים בצווי ההכרזות עצמם).</p>

א. המשיבים טענו כזכור כי אין בידיהם רשימה של האתרים שהוכרוזו, אולם הסכימו למסור *ימיזע עדכני אודות אתרים ארכיאולוגיים* המצוי על גבי שכבת GIS. עוד ציינו המשיבים שהעותרים יכולים לשלוף את המידע המבוקש מההכרזות על אתרים ארכיאולוגיים, המתפרסמות בקובץ מנשרים, צווים ומינויים, הזמינים באתר האינטרנט של הפרקליטות הצבאית.

ב. המידע המצוי בשכבת ה-GIS שהעבירו המשיבים בעקבות העתירה כולל את סימוני האתרים הארכיאולוגיים על מפת הגדה המערבית (1455 במספר) ושרטוטים של גבולות האתרים (ומסי סידורי של האתר), שם האתר, מחוז וגודל שטח האתר.

ג. ראשית: לא זה המידע שביקשו העותרים. העותרים מעוניינים ברשימת האתרים שהוכרוזו כאתרי עתיקות או אתרים היסטוריים ושנחפרו (או נחפרים). מדובר ברשימה מצומצמת בהרבה והכוללת לכל היותר מספר אתרים בודדים בשנה, ולפיכך לכל היותר מספר מאות בודדות של אתרים לכל היותר.

ד. שנית, שכבת ה-GIS שהעבירו המשיבים בתגובה לעתירה זו, הינה דלה יותר וחסרה בהשוואה לשכבה זהה שהעבירו המשיבים ב-2012, במענה לבקשת חופש מידע במסגרתה התקבלו שכבות GIS אחרות שנוצרו במנהל האזרחי (המכונה "ארכיאולוגיה נקודתית"). באותה שכבה נכללו, בנוסף למידע שפורט בשכבה שהועברה כעת, גם מועד הגדרת האתר כאתר ארכיאולוגי, צויין האם האדמה הינה אדמת מדינה רשומה או אדמה בבעלות ערבית, מיקום האתר ביחס לסביבתו (בתוך ישוב ערבי, ליד ישוב יהודי, שטח פתוח וכו'). העותרים יטענו בזהירות כי נראה שבתגובה לעתירת חופש מידע זו טרחו המשיבים להסיר פרטי מידע אלה משכבת ה-GIS שהועברה לעותרים. התנהלות זו נטולת כל הצדקה בדין ומנוגדת גם לטענת המשיבים כי יעבירו את המידע על גבי השכבה "כמות שהוא מצוי אצל המשיבים" (סעיף 23

לתגובה המקדמית, עת/13).

ה. יוער, כי העותרים לא היו מודעים לקיומה של שכבת "האתרים הארכיאולוגיים" אצלם (שהועברה כאמור ב-2012 במסגרת העברה מרוכות של שכבות GIS אחרות), ואיתרו אותה רק לאחרונה, לאחר העברת השכבה של המשיבים.

העתק טבלת אקסל המפרטת את המידע שהתקבל ב-2012 מצ"ב ומסומן נספח עת/19.

20. פרטים אודות מבצע החפירה [ס' ד1 ו-2ה לבקשה השנייה]:

עמדת העותרים	המענה שניתן	המידע שהתבקש
יש לדחות את טעמי הסירוב ולהורות על גילוי המידע במלואו.	סירוב למסור המידע בשני נימוקים: א. מדובר במידע של צדדים שלישיים הנוגע לפרטיותם. ב. קיים חשש כי פרסום שמות החוקרים/הארכיאולוגים בעיתוי הנוכחי, בו נשמעות קריאות לחרם אקדמי על ישראל, וחרמות כאלו אף מוטלים חדשות לבקרים – עלול לסכן או להשפיע לרעה על עתידם האקדמי-מקצועי. לעניין הסירוב לגלות את מטרת החפירה – לא ניתנה התייחסות	שם הגורם המבצע את החפירה, מטרת החפירה ושם הארכיאולוג/ית בעלת רישיון החפירה:

לעניין הפגיעה בפרטיות

א. ראשית, העובדה שארכיאולוג פלוני קיבל רישיון לחפור באתר אלמוני הינה מידע ציבורי; היא אינה נוגעת לחייו הפרטיים של החוקר ופרסומה אינה מהווה פגיעה בפרטיות כמשמעותו בסעיף 2 לחוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981.

ב. שנית, גם אם היה במידע כדי לחשוף מידע פרטי, המדובר בחוקרים שקיבלו גישה למשאב ציבורי מהמעלה הראשונה ודי בכך כדי להצדיק חשיפתו (להרחבה ראו בטיעון המשפטי, ס' 44-52 להלן).

ג. שלישית, כל תכלית המחקר המדעי הארכיאולוגי הוא פרסום הממצאים וניהולו של שיג ושיח

בין הארכיאולוג לבין ארכיאולוגים וחוקרים אחרים. ארכיאולוגים וחוקרים מקיימים שיג ושיח. ארכיאולוגים שחופרים באתרים מתקופות זמנות מתייעצים. ארכיאולוגים מוזמנים להתודעויות מקצועיות בהתאם לאתרים שחופרים. טענה כי יש להסתיר את שם החוקר זרה ומוזרה בהתחשב בזירה בה הוא פועל – הזירה האקדמית, ושקולה לפרסום של מאמר במתמטיקה ללא גילוי שם המחבר. כל ממצאי החפירות (מהן משתמע שהמפרסם ביצע את החפירה) מפורסמים ברבים כך שגם אם היתה לחופרים טענה לפרטיות, הרי שמוותרים עליה בחשיפת המידע מיוזמתם באופן שוטף. לא ניתן לקיים מחקר ארכיאולוגי שלא תחת שמות חוקרים גלויים. אין לאמירה זו יסוד.

ד. טענה זו מופרכת ממש לאור הפרקטיקה הנוהגת ברשות העתיקות בתחומי הקו הירוק. שם מגולה מידע זה ללא כל סייג ובאופן שוטף ויזום באתר רשות העתיקות (ר' נספח עת/18 לעיל). כאמור, איש לא מעלה בדעתו לחסות את פרטי הארכיאולוג החוקר באתר מסוים. מה ששם אינו נחשב למידע פרטי לא יכול להיחפז על-ידי המשיבים כאן כמידע פרטי. מברור שערכו העותרים ברשות העתיקות עולה שניתן לקבל את רשימת כל החופרים שחפרו באתר מסוים לאורך השנים לפי בקשה, ללא כל מגבלה.

לעניין החשש מחרם

ה. בכל הכבוד, חשש תיאורטי זה אינו יכול להצדיק הסתרת מידע מהציבור הישראלי, ועצם העלאת הטיעון מזכירה הלכי רוח של משטר בלתי-דמוקרטי. **היעלה על הדעת ששמות אנשי מקצוע ישראלים שהתקשרו עם מדינת ישראל לביצוע עבודה ציבורית תוך שימוש במשאב ציבורי מוגבל ונחשק לא ייחשף בפני אזרחי ישראל מחשש שעצם ההתקשרות תהיה לצנינים בעיני גורמים זרים מחוץ לישראל?**

ו. ההנמקה מוזרה, שכן "חרם על ישראלים" אינו שמור רק לישראלים הפועלים מעבר לקו הירוק. אם זה השיקול, הרי שגם רשות העתיקות היתה צריכה לחסות את שמות הארכיאולוגים החופרים בישראל, על-מנת שמחרימי העולם לא יתנכלו להם. ואין סוף לדבר. ז. וכאמור לעיל, הטענה אף אינה יכולה לעמוד מבחינה מעשית, שכן כאמור כל מהותו של הפעילות הארכיאולוגית (כמו כל מחקר אקדמי) היא פרסום, חשיפה ושיג ושיח. הממצאים הארכיאולוגיים כולם מפורסמים. זה טיבו של המחקר הארכיאולוגי. הטענה כאילו מי מהארכיאולוגים מסתיר את עצם העובדה שניתן לו רישיון (כמובן, בתיאום עם רשויות המשטר הצבאי בגדה) לבצע חפירות, היא מגוחכת. אין מדובר במידע מביש או "מסוכן" בחקר ארכיאולוגיה אלא בפריבילגיה שאין שניה לה, המביאה יוקרה רבה לחוקרי ארכיאולוגיה ישראלים.

ח. ובאופן כללי, הנמקת המשיבים תמוהה, וחשיבותה חורגת בהרבה מעניינה של עתירה זו. האם עמדת המדינה היא, שהחשש מחרם של גורמים זרים (תופעה שהיא בשוליים של השוליים בזירה הבינ"ל) גוברת על עקרונות יסוד חוקתיים של המשפט הציבורי ועל זכויות הנתונות בחוק לאזרחים ישראלים? **האם אמנם עמדת המדינה היא, שמעתה הסכמים שלה עם ספקים מסוגים שונים לביצוע פעולות ומתן שירותים בגדה המערבית לא יגולו לציבור הישראלי בשל "חשש מחרם"?** הרי בעניין זה אין הבדל בין ארכיאולוג לבין מהנדס תנועה לבין קבלן בניין לבין

זמר. עמדת המשיבים נראית תמוהה, והיא מחייבת, על-מנת שבכלל ניתן יהיה לדון בה, תצהיר מפורש, שיבהיר האם מדובר במדיניות כללית של אי גילוי פרטי צדדים להסכמים מול המדינה הפועלים בגדה המערבית, במדיניות ספציפית לעניין הארכיאולוגיה, ומי הורה על כך. בכל הכבוד, אין בסמכותו של קמ"ט ארכיאולוגיה במינהל האזרחי לקבוע מדיניות כאמור, שהשלכותיה כאמור רחבות בהרבה.

לעניין הבקשה לגילוי מטרת החפירה

ט. המשיבים לא הציגו כל טעם מדוע לא יפרטו את מטרת החפירה (קרי: לטובת איזו פעולת פיתוח/שימור נעשית החפירה), ולפיכך העותרים אינם יכולים להתייחס באופן מושכל לסירוב להעבירו. העותרים עומדים על העברת המידע.

21. מועד תחילת החפירה במקום [ס' 1 וה-2 לבקשה השנייה עת/ב1]:

המידע שהתבקש	המענה שניתן	עמדת העותרים
מועד תחילת החפירה	בתגובה המקדמית הצהירו המשיבים, כי הם נכונים למסור מידע זה לעותרים, אולם בפועל המידע לא הועבר. במענה לפניית העותרים מסרו המשיבים, כי "עם קבלת הרישיון החוקר רשאי להתחיל בעבודתו. אין בידי המשיבים מידע אודות המועדים המדויקים בהם מתחילה החפירה בשטח".	א. מכיוון שמידע כאמור חייב היה להיות בידי המשיבים לצורך ביצוע תפקידיהם, על המשיבים ליתן תצהיר מפורש לגבי המידע שקיים ולא קיים אצלם. ב. יש להורות למשיבים לעבד את המידע מתוך הרישיונות.

א. ראשית, קשה להלום, שהגורם שאחראי למקח על חפירות ארכיאולוגיות בגדה המערבית, אינו מתעד את מועדי תחילת החפירות שעליהן הוא אמון. אם אמנם זוהי טענת המשיבים יתבקשו להצהיר עליה בתצהיר ערוך כדין.

ב. שנית, אם אמנם מועדי תחילת החפירות אינן מצויים בידי המשיב 2, הרי שמדובר במידע שמחובתו לאסוף לצורך ביצוע עבודתו השוטפת, ומשכך יש להורות למשיבים לאסוף את המידע ולהעבירו לעותרים.

ג. שלישית, לחילופין ובהנחה שנקבל את הטענה (המוקשית) של המשיבים שלא ניתן לשחזר את המועד בו החלו החפירות, ושהמידע היחיד שניתן להעביר לעותרים הוא מועד קבלת הרישיון: מענה זה אינו מקדם את העותרים כל עוד מסרבים המשיבים להעביר את העתקי הרישיונות. מאחר והמשיבים מסכימים להעביר את מועדי תחילת החפירות, אך מסרבים (לשיטת העותרים,

שלא בצדק, ר' בסעיף 26 להלן) להעביר את הרישיונות עצמם – על המשיבים לעבד את המידע המופיע ברישיונות ולהעביר לעותרים את מועד מתן רישיון החפירה הראשון (שהרי הרישיונות מתחדשים משנה לשנה) ביחס לכל אתר חפירות.

מובן כי אין בהצעה חלופית זו משום ויתור על טענת העותרים כי ניתן ונדרש להעביר לידיהם את העתקי הרישיונות עצמם. כן ברור, כי לו יחוייבו המשיבים להעביר את העתקי הרישיונות, לא יהיה צורך בעיבוד ספציפי של מידע זה.

22. השלב שבו מצויה החפירה, ומועד הסיום המתוכנן של החפירה [ס' 11 לבקשה השנייה עת/ב1]

המידע שהתבקש	המענה שניתן	עמדת העותרים
<p>השלב שבו מצויה החפירה, ומועד הסיום המתוכנן של החפירה.</p> <p>הסבר: רישיונות חפירה ניתנים לתקופה של שנה. העותרים ביקשו לברר, לגבי כל חפירה שיש ביחס אליה רישיון פעיל (כלומר, שניתן פחות משנה לפני מועד הגשת הבקשה) האם החפירה עודנה מבוצעת (ואם כן האם צפויה להתארך מעבר לשנת הרישיון) או כבר הסתיימה. יובהר כי להערכת העותרים קיימות כיום כעשר חפירות פעילות לכל היותר.</p>	<p>סירוב למסירת המידע. נכלל בסיכומים שנתיים שמגישים מי מהחופרים המעוניינים בחידוש רישיונם, ושלא ניתן למסור את הסיכומים משום שמדובר במידע של צדדים שלישיים, שהינו בעל ערך כלכלי ושלחופרים זכויות יוצרים בו; המשיבים טענו שקיים חשש כי פרסום מידע זה יוביל לפגיעה במחקרים של החוקרים על דרך של גניבות אקדמיות, והפנו לסעיף 13 ולסעיף 9(ב)(6) לחוק, וכן לסעיף 9(א)(4) לחוק, האוסר על מסירת מידע שאין לגלותו על פי כל דין, כאשר הדין הרלבנטי בישראל הינו חוק זכויות יוצרים.</p> <p>לעניין מועד הסיום המשוער של החפירות, השיבו המשיבים כי "מועד הסיום המתוכנן של כל חפירה חל למעשה בתום תקופת הרישיון, הניתן לשנה. בתום השנה נבחנת אפשרות</p>	<p>יש להורות על מסירת המידע (מדובר בכעשר או פחות חפירות פעילות), שחייב להיות קיים אצל המשיבים.</p> <p>לחילופין, להורות על מתן תצהיר מפורש.</p>

	הארכת הרישיון.	
--	----------------	--

א. לעניין הטענה בדבר מידע של צדדים שלישיים – יש לדחות הנמקה זו. במידע האם החפירה כבר הסתיימה ואם לא – האם צפויה להתארך מעבר לשנת הרישיון, אין כדי לפגוע בזכויות היוצרים של החופרים. **המדובר במידע כללי, "טכני" ולא מהותי-מדעי שאין כל אפשרות לבצע באמצעותו גניבה אקדמית מכל סוג שהוא.** לחילופין, אם טענת המשיבים היא שאין קושי במסירת המידע עצמו, אלא שהוא מצוי בדוחות שאותם לא ניתן להעביר – יש לחייב את המשיבים לעבד את המידע מתוך הדוחות ולמסרו לעותרים.

ב. מעל לצורך: העותרים נכונים להתחייב כי לא יעשו במידע כל שימוש אקדמי-מחקרי ולא יעבירו אותו לגורם שלישי לצורך שימוש כאמור.

ג. לראיה: רשות העתיקות, אשר פיתחה נוהל לעיון בתיקי חפירה (ר' להלן בסעיף 29) שנועד לאזן בין זכות העיון ובין זכויות היוצרים של החופרים, מאפשרת נגישות "חופשית" למידע אודות שלב החפירה.

ד. ויודגש: השאלה התייחסה לחפירות פעילות. כאלה יש להערכת העותרים כעשר או פחות. קשה מאד להאמין, שהמשיב 2, הרגולטור המוסמך לפקח על החפירות, אינו יודע לגבי כל אחת מהן, האם הסתיימו עבודות החפירה. קשה גם לקבל שהמשיב 2 אינו יודע האם החפירה אמורה להימשך מעבר לתקופת הרישיון הנוכחית (קרי, האם יידרש לחדש עבורן את רישיון החפירה לתקופה נוספת של שנה).

ה. לעניין הטענה שמועד החפירה מסתיים עם תום תקופת הרישיון השנתי - המדובר בהיתממות. מובן שהעותרים כיוונו בשאלתם למועד הסיום המשוער של פעילות החפירה באתר בכלל, ולא לרישיון החפירה השנתי המתחדש מעת לעת, עד לסיום החפירה. המשיבים מתבקשים להבהיר לגבי כל חפירה פעילה האם היא צפויה להתארך מעבר לתקופת הרישיון הנוכחי, ולחילופין להצהיר בתצהיר ערוך כדין כי אין באפשרותו של המשיב 2 להעריך (ולו הערכה גסה) אילו מהחפירות הפעילות (שמספרן כאמור ככה"ג חד ספרתי) צפויה להתארך מעבר לתקופת הרישיון הנוכחי שלה.

23. ציון חלקים באתר שבהם הסתיימו החפירות ופירוט מה עלה בגורל כל חלק שבו הסתיימו

החפירות (סי' 1 ו-2 לבקשה השניה עת'11ב1)

המידע שהתבקש	המענה שניתן	עמדת העותרים
ציון חלקים באתר שבהם הסתיימו החפירות ופירוט מה עלה בגורל כל חלק שבו הסתיימו החפירות.	סירוב למסירת המידע. המדובר במידע של צדדים שלישיים, וחשיפתו עלולה לפגוע בחופרים.	יש להורות על מסירת המידע.

		<p>[האם נהרס והשטח שוחרר לבנייה או חזרה לבעליו, האם הוחלט לשמר אותו ולשלב במסגרת תוכניות בנייה או פיתוח, האם הוא שומר ומוצג כעת לציבור, האם כוסה ונבנו מבנים מעליו, האם גודר והושאר ללא טיפול והחלטה סופית לגורלו, וכו'].</p>
--	--	---

א. המדובר בהחלטה מקצועית המתקבלת בסיום כל חפירה. למיטב ידיעת העותרים, בתחומי הקו הירוק מתקבלת החלטה זו ע"י ארכיאולוג המרחב בו מבוצעת החפירה. יש להניח כי החלטה כאמור מתקבלת לגבי חפירות המבוצעות ברישיון מהמשיב 2 על ידו. כלומר, המדובר בהחלטה של הגורם השלטוני המפקח, ולא של החופר.

ב. העותרים יטענו כי המדובר בהחלטה מינהלית של גורם הפיקוח המקצועי, ולא של החופרים. הטענה בדבר חשש לפגיעה בזכויות היוצרים של החופרים נטענת באופן סתמי, ולא ניתן להבין את פשרה. לא ברור כיצד החלטה של המשיב 2 בדבר גורלו של השטח, עשויה לפגוע באופן כלשהו בזכויות היוצרים של החופר.

ג. ולראיה: למיטב ידיעת העותרים ניתן לפנות ללשכת ארכיאולוג המרחב ברשות העתיקות בבקשה לגבי חפירה, ולקבל את ההחלטה האם הוחלט לשחרר את שטח החפירה לפיתוח, לשמר אותה או לכסותה. אין הצדקה לכך שמידע שניתן לקבל מרשות העתיקות לא ניתן לקבל מהמשיב 2.

24. הגורם המממן את החפירה וסכום המימון [סי' 1 ח ו-12 לבקשה השניה עת/ב1].

עמדת העותרים	המענה שניתן	המידע שהתבקש
יש להורות על מסירת המידע.	<p>סירוב למסור המידע לגבי גורמים מממנים שאינם המשיב 1 בשל "לחצים כאלו ואחרים" שיופעלו עליהם הסכמה למסירת המידע לגבי החפירות שמומנו על-ידי המשיב 1 (בפועל לא נמסר המידע).</p>	<p>הגורם המממן את החפירה וסכום המימון</p>

לגבי גורמים מממנים שאינם המשיב 1

א. יובהר, שבקטגוריה זו כלולים גם מממנים שהעבירו את המימון דרך המשיב 1 (כלומר, שהמשיב 1 היה רק צינור להעברת הכספים).

ב. יש לדחות את נימוק המשיבים, כי המידע הינו "בעל ערך כלכלי של צד שלישי". לזהות הגורם המממן כשלעצמה אין "ערך כלכלי" כלשהו. מי שמתקשר עם הרשות למימון עניין ציבורי מובהק כחפירה ארכיאולוגית, אינו יכול לטעון לפרטיות המידע.

ג. על-מנת להסיר כל חשש לפגיעה בפרטיות מוכנים העותרים, כי יימחקו שמות של אנשים פרטיים המממנים חפירה (אך לא תאגידים, שחוק הגנת הפרטיות כלל אינו חל עליהם).

ד. הטענה בדבר "הפעלת לחצים" הועלתה באופן סתמי. לא ניתן להימנע מקיום חובה חוקית למסור מידע על-ידי העלאת רמזים עלומים. יש ליתן תצהיר ברור במה דברים אמורים. ככל שהכוונה לעניין ה"חרמות", ר' התייחסותנו לעיל.

לגבי מימון על-ידי המשיב 1

ה. כאמור, המשיבים הסכימו למסור המידע, אך נכון למועד הגשת העתירה המתוקנת זה טרם נמסר. יש להורות על העברתו, תוך התייחסות מפורשת לכך, שמיון חפירות שבוצע על-ידי גורמים אחרים שהעבירו הכספים דרך המשיבים, לא ייכלל בסעיף זה, אלא ידווח בקטגוריה הקודמת של מימון חוץ.

25. הכרזה כאתר היסטורי או אתר עתיקות, מועדי ההכרזה וכן העתק מצו ההכרזה [ס' 1 ו-2 ח

לבקשה השניה עת/ב1

המידע שהתבקש	המענה שניתן	עמדת העותרים
האם היתה הכרזה כאתר היסטורי או אתר עתיקות, מועדי ההכרזה וכן העתק מצו ההכרזה	המידע ניתן לאיתור מההכרזות על אתרים ארכיאולוגיים, המתפרסמות בקובץ מנשרים, צווים ומינויים, הזמינים באתר האינטרנט של הפרקליטות הצבאית, ולכן אין חובה להעבירו לידי העותרים.	יש להורות על מסירת המידע. לחילופין להורות על מתן תצהיר.

א. חיפוש באתר הפרקליטות הצבאית העלה הכרזה אחת בלבד (אתר עין אל-קוס). בעקבות פניית העותרים השיבה ב"כ המשיבים (נספח עת/15, ס' 4), שאכן, באתר אליו הופנו העותרים בתגובה המקדמית קיימת הכרזה אחת בלבד וכי המידע (קרי: ההכרזות על אתרים ארכיאולוגיים) "אינו מצוי אצל המשיבים באופן מרוכז". ביום 15.1.2015 הועברו למשיבים שישה צווים נוספים (שלוש הכרזות על גבולות אתרים עתיקים ושלוש הכרזות על אתרים קולטי קהל).

ב. אין בתשובה זו כדי להוות מענה, שהרי לפי נתוני המשיבים עצמם קיימים כ-1455 "אתרים ארכיאולוגיים" כך שסביר שמספר ההכרזות על "אתר היסטורי" או "אתר עתיקות" גדול בהרבה מארבע ההכרזות שהועברו, ולפיכך עומדים העותרים על העברת המידע.

ג. אם באופן לא ברור ייטען על-ידי המשיבים שמדובר ברשימה ממצה של ההכרזות המצויות בידיהם, יש להורות למשיבים להסביר טענה זו בתצהיר, תוך הבהרת ההבחנה בין "אתר ארכיאולוגי" לבין "אתר עתיקות" ו-"אתר היסטורי" והפרוצדורה המינהלית ל"הכרזה" על כל אחת מהקטגוריות. כך גם לעניין טענת המשיבים כי למיטב ידיעתם הממשל הירדני לא הכריז על אתרי עתיקות בין השנים 1948-1967.

26. הסכמים עם מבצעי החפירה [סי' 1 ו-2 לבקשה השניה עת/ב1]

המידע שהתבקש	המענה שניתן	עמדת העותרים
העתקי כל ההסכמים שנחתמו עם גופים, מוסדות, חוקרים, או גורמים פרטיים כלשהם לביצוע החפירה באתר, כולל מפות המסמנות את גבולות האתרים שבהם עוסק כל הסכם.	מערכת היחסים עם החופרים מוסדרת ברישיונות. המשיבים סירבו להעביר את הרישיונות עצמם (הועבר רישיון ריק לדוגמא)	יש להורות על מסירת המידע. לחילופין להורות על מתן תצהיר.

א. ראשית, לאור תשובת המשיבים, יש לגלות את הרישיונות.

ב. מעבר לכך, העותרים יטענו, כי התשובה לפיה בין המשיבים לחופרים אין הסכם אלא רק רישיון, הינה היתממות. למיטב ידיעת העותרים וכפי שנהוג בתחום זה, במקרים רבים רישיון החפירה הינו רק מסמך אחד מתוך שיג ושיח שלם המהווה את המערכת ההסכמית. הוא מונפק בד"כ לאחר התכתבות בין הצדדים בה נדונים תנאי הרישיון, מטרת החפירה, מבלי שכל הפרטים המוחלפים בין הצדדים מקבלים ביטוי בתוך מסמך הרישיון. העותרים עומדים אפוא על קבלת רישיונות החפירה שהוצאו לחפירות, וכן על קבלת כל התכתובת שקדמה להענקת הרישיון, המהווים את המערכת ההסכמית בין המשיב 2 לבין החופר.

ג. לעניין הטענה כי לא ניתן לחשוף את הרישיונות בגלל הפגיעה בפרטיות החופרים – ראו בסעיף 20-א-ד לעיל. לעניין הטענה כי לא ניתן לחשוף את הרישיונות בגלל החשש מחרס אקדמי – ראו בסעיף 20-ה-ח לעיל.

ד. לעניין הטענה כי לא ניתן לחשוף את הרישיונות בגלל החשש מגניבה אקדמית יצוין כי אין בתנאי הרישיון כדי לחשוף את החופרים לכל סיכון לגניבה כאמור, ולראיה – רשות העתיקות מפרסמת מידע זה באופן שוטף ויוזם באתר האינטרנט שלה (טבלה ובה מספר החפירה, שם החופרים והמוסד בשמו הם חופרים, מטרת החפירה ואתר החפירה) – ראו בנספח עת/18 להלן. אין ברשות העתיקות כל מגבלה על עיון ברישיונות חפירה, לרבות רישיונות חפירה שבתוקף, והיא

מעבירה רישיונות חפירה לפונים על פי בקשה.

ה. בנוסף ומעל לצורך – העותרים נכונים להתחייב כי לא יעשו בחומרים שיימסרו כל שימוש למטרות אקדמיות.

27. מיקום אחסון הממצאים: שנמצאו בגדה המערבית לפני ואחרי 1967, לרבות רשימת

ההשאלות (פריטים המושאלים ולכן אינם מאוחסנים היום על-ידי המשיבים) (ס' 3-4 לבקשה

השניה):

המידע שהתבקש	המענה שניתן	עמדת העותרים
<p>היכן מאוחסנים / מוצגים נכון להיום כל הממצאים הארכיאולוגיים שהתגלו בשטחי הגדה המערבית (הן שהתגלו בתקופה שלפני יום 5.6.1967 והן שהתגלו לאחר מועד זה):</p> <p>רשימת ההשאלות העדכנית מכל סוג שהוא של ממצאים אלה (העותרים ביקשו לקבל - והניחו שרשימת ההשאלות כוללת - את פרטי המידע הבאים: שם האתר שבו התגלה הפריט, תאריך הגילוי, התקופה שאליה הוא מתוארך, סוג הממצא. העותרים ציינו בעתירה המקורית כי ככל שפרטים אלה אינם כלולים ברשימת ההשאלה, יפורטו בנפרד).</p>	<p>לגבי המוצגים המושאלים - המשיבים השיבו שאין בנמצא רשימה מסודרת של ההשאלות, אלא יש לעבד ולערוך אותה מתוך מידע קיים, ואין מקום להטיל על המשיבים לעשות כן.</p> <p>חשיפת רשימת ההשאלות שביקשו העותרים עלולה לפגוע ביחסי החוץ של מדינת ישראל, הן בכך שתחשוף את אופן יישום הסכם הביניים ע"י ישראל, והן בכך שתזיק לעמדה הישראלית במסגרת מו"מ עתידי על הסכם הקבע.</p> <p>לגבי המוצגים שברשות המשיבים: המוצגים מאוחסנים במחסן רשות העתיקות או במחסני קמ"ט ארכיאולוגיה (נספח עת/15, סעיף 6).</p>	<p>יש להורות על מסירת המידע. לחילופין להורות על מתן תצהיר מפורש המבהיר כיצד שמור המידע, מה הפעולות הדרושות לשם גיבוש הרשימה, ומהו היקף העבודה המשוער.</p> <p>לגבי הפריטים המאוחסנים בידי הקמ"ט – יש למסור המידע במלואו.</p>

א. בסעיף זה ביקשו העותרים לקבל מידע על מיקום אחסון הממצאים, וכן את רשימת ההשאלות.

הממצאים הארכיאולוגיים שנמצאו בחפירות הם קניינו המובהק של הציבור, ולא אמור להיות חולק שלציבור יש זכות לדעת מה נעשה בממצאים, לאילו גורמים הועברו, כמה זמן מוחזק בידיהם וכן הלאה. זהו לב לבה של זכות הציבור למידע.

לגבי הטענה שאין רשימת השאלות

ב. המשיבים טענו כאמור כי "אין רשימת השאלות מסודרת", וכן כי חשיפת הרשימה הקיימת / יצירת הרשימה עלולה לפגוע ביחסי החוץ של המדינה או במו"מ הקבע מול הפלסטינים, שכן הסכם הביניים (הסכם אוסלו) קובע כי נושא החזרת הממצאים הארכיאולוגיים שנחשפו בגדה המערבית וברצועת עזה החל מ-1967 יידון במסגרת המו"מ להסדר קבע, וכי ישראל התחייבה בהסכם לספק לצד הפלסטיני רשימה ותיאור מפורטים של הממצאים הארכיאולוגיים שנמצאו.

ג. העותרים יבקשו את בית המשפט לדחות את טעמי המשיבים לסירוב למסירת המידע. המדובר בהנמקות שאינן יכולות לעמוד.

ד. ראשית, קשה להאמין – פשוטו כמשמעו – שלא קיימת אצל המשיבים רשימת השאלות ("מסודרת" או פחות מסודרת), המתעדת למי נמסרו באופן זמני ממצאים ארכיאולוגיים, שהמשיבים מופקדים עליהם כנאמני הציבור (ונאמני התושבים המוגנים), ושהם אמורים לוודא כי יחזרו לידי הציבור. אם אין למשיבים דרך לדעת היכן נמצאים הממצאים שהשאלו – אוצרות העבר שהם קניינו של הציבור, הרי שמדובר במעילה חמורה בתפקידם ובשערורייה בקנה מידה בינלאומי. האחריות לעתיקות אלה, לשימורן, להחזקתן בתנאים נאותים ולמניעת גניבה/אובדן מצויה בלבית אחריותו של המשיב 2. העותרים אינם מאמינים שזהו המצב. חזקה על המשיב 2 שהוא מנהל איזשהו תיעוד שמאפשר להם לדעת היכן מצויים הממצאים שהם השאלו ושאמורים לחזור לידי הציבור [אין צורך לומר, שתיעוד מסודר כאמור קיים אצל רשות העתיקות, והוא מועמד לרשות הציבור ללא כל בעיה].

ה. גם ניסוח תשובת המשיבים, כי אין "רשימה מסודרת", רומזת כי קיימת רשימה אחרת, אולי פחות מסודרת, קיימת גם קיימת. גם הטענה השנייה המובאת בסעיף זה, כי "מסירת הרשימה תפגע ביחסי החוץ", ובעיקר ההסבר כי במסגרת הסכמי אוסלו התחייבה המדינה להכין רשימה כזו, מלמדת כי קיימת רשימה כזו קיימת. לפיכך יעמדו העותרים על מסירת כל רשימות ההשאלה הקיימות.

ו. לפיכך, ככל שלמרות כל האמור לעיל עומדים המשיבים על תגובתם שאין כל תיעוד / רשימות של ההשאלות, יש להורות על מתן תצהיר ברור, המבהיר את המחדל הני"ל, ומסביר מה קיים ומה לא קיים.

ז. ככל ש"אין רשימות", יש להורות על הכנתן (לצרכי המשיבים עצמם) והעברתן לידי העותרים והציבור ככלל. כאמור, תיעוד של ההשאלות לשם בקרה ומעקב מצוי בלבית עבודת המשיב 2, וחייב להיות ברשותו לצורך ביצוע תפקידיו על-פי דין. העדר תיעוד מסודר עולה כאמור לעיל כדי הפרת אמונים כלפי הציבור. לפיכך, מדובר בסוג המידע שחובה על המשיבים שיהיה ברשותם, ואם אירע מחדל והוא אינו ברשותם, יש להורות על הכנתו וגילוייו.

לגבי הטענה כי העברת הרשימה תפגע ביחסי החוץ של המדינה מכיוון שבהסכם אוסלו נקבע כי

תכין רשימה כאמור ותעבירה לפלסטינים, וכי גורל הנושא יוכרע במו"מ הקבע:

ח. רשימת ההשאלות כוללת אך ורק מידע אודות מיקומם הנוכחי של הפרטים שנמצאו. אם עמדה ישראל בחובותיה לפי הסכם הביניים הרי שהעבירה את הרשימה לפני קרוב לעשרים שנים. אם לא העבירה – הרי שכבר לא תעביר. הטענה כי חשיפה – למעלה משני עשורים לאחר חתימת ההסכם – של הרשימה שהתחייבה ישראל להעביר קרוב לפני עשרות שנים, היא היתממות. אין בחשיפת המידע כדי לפגוע – פגיעה שאינה בטלה בשישים (ושגם היא, אם תתחולל, באחריות המשיבים) - ביחסי החוץ של ישראל.

ט. מעבר לכך: המדובר במידע השייך לציבור הישראלי (ולתושבים המוגנים), הוא אמור היה להיות גלוי לציבור הישראלי כבר במועד מתן ההתחייבות לרש"פ, והעובדה שמדינת ישראל התחייבה להעבירו בצורה מסודרת לרש"פ אינה מעלה או מורידה. הטענה כי ניתן לשלול מהציבור הישראלי זכות למידע בגלל שהיתה התחייבות להעבירו גם לידי גורם זר בלתי מתקבלת על הדעת.

י. נוסף ונאמר: עד מתי בכוונת המדינה לא לגלות לציבור מידע אודות משאבי ציבור נדירים בטענה שהסכמי אוסלו אינם מאפשרים זאת? ההסכמים נחתמו לפני עשרים שנה. בהיבטים רבים ההסכמים הם אות מתה עבור שני הצדדים. מו"מ להסכמי קבע אינו מתנהל. עד מתי ישלול מהציבור את הזכות לקבל מידע על אוצרות העבר תוך הסתרתות מאחורי הסכם אוסלו?

יא. והערה אחרונה: גם אם יתברר מגילוי המידע שישראל אינה מקיימת סעיפים מסויימים בהסכמי אוסלו, הרי מדובר במידע שהציבור הישראלי זכאי לדעת (מן הסתם הרש"פ כבר יודעת את המצב לאשורו, ודווקא מהציבור הישראלי מבקשים לשלול את זכותו לדעת).

לגבי המוצגים שאינם מושאלים, ומאוחסנים אצל המשיבים

יב. בתגובתם המקדמית לא התייחסו המשיבים לנקודה זו. במענה לפניית ההבהרה של העותרים (נספח 15/על, סעיף 4.3). השיבו המשיבים כי המוצגים מאוחסנים במחסן רשות העתיקות או במחסני קמ"ט ארכיאולוגיה.

יג. מענה זו אינו מהווה תשובה. ברור, שממצאים שאינם מושאלים יימצאו בידי המשיב 2 או בידי רשות העתיקות. העותרים ביקשו את רשימת הממצאים ומקום אחסונם. יש גם משמעות ציבורית ומשפטית לשאלה האם ממצאים שמורים בידי משיב 2 או בידי רשות העתיקות, ולכן תשובה ממנה יתכן שאחוז אחד מהממצאים מוחזק בידי הרשות האחת ו-99% בידי הרשות השנייה, ויתכן גם ההיפך, אינה מהווה תשובה.

יד. כאמור לעיל, תיעוד הממצאים שהתגלו בתפירות מצוי בליבת אחריותו של המשיב 2, וברור שרשימה כזו קיימת.

לסיכום כל סעיף זה: העותרים עומדים על עתירתם, כי המשיבים יעבירו רשימה מסודרת של כל הממצאים שהתגלו בחפירות בגדה משום שרשימה כזו חייבת להיות קיימת: ברשימה זו יפורט לגבי כל ממצא מהותי/סוגי, מקום גילוי, ומקום החזקתו (אם הושאל – למי הושאל, אם לא הושאל – באיזה מחסן מוחזק).

28. הסכמים שחתמו המשיבים לגבי ניהול ראו הפעלת אתרים ארכיאולוגיים נס' 6 לבקשה השנון

ע/ת1/ב1:

המידע שהתבקש	המענה שניתן	עמדת העותרים
<p>העתיקי כל ההסכמים שנחתמו עם גופים, מוסדות ציבוריים, או גורמים פרטיים כלשהם לניהול והפעלה של אתרים ארכיאולוגיים בשטחי הגדה המערבית, כולל מפות המסמנות את גבולות האתרים שבהם עוסק כל הסכם.</p>	<p>ההסכמים היחידים המצויים בידם הם הסכמי ניהול לאתר תל שילה ולאחר סוסיא, שצורפו לתגובה המקדמית.</p> <p>יתר האתרים הפתוחים מנוהלים ע"י חוקרים או ע"י קמ"ט שמורות טבע במשיב 1, וכי מערכות היחסים עם החוקרים מנהלות באמצעות רישיונות ולא הסכמים, וקמ"ט שמורות טבע הינו עובד המשיב 1, ולפיכך אין הסכמים מולו כאמור.</p>	<p>מסירת כל המידע, ולחילופין מתן תצהיר לגבי האתרים המנוהלים על-ידי גורמים חיצוניים ולכך שאין כל מערכת הסכמית מולם, וכן להצהיר כי האתרים שלגביהם נמסרו הסכמים הם האתרים היחידים לגביהם נחתמו הסכמים כאמור.</p>

א. הבקשה עסקה בהסכמים לניהול אתרים, ולא לניהול חפירות. לפיכך, אין רלוונטיות לתשובה שניתנה לגבי החוקרים. אלה אינם עוסקים בניהול אתרים.

ב. למיטב ידיעת העותרים, חלק מהאתרים הארכיאולוגיים בגדה המערבית מנוהלים ע"י רשות הטבע והגנים (למשל: קומראן, הרודיון, נבי סמואל, הר גרזים, סבסטיה, מנור אבטימיוס, מנור מרטירוס). רט"ג אינה שייכת למינהל האזרחי, אלא מהווה גורם חיצוני, שמן הסתם קיימת מערכת הסכמית כלשהי מולו, המסדירה את ניהול האתר הארכיאולוגי ואת סמכויות הגורמים השונים בעלי התפקיד באתר. העותרים יבקשו לקבל מסמכים אלה, תהא כותרתם אשר תהיה.

ג. במידה והמשיבים עומדים על הטענה שיתל שילה ו-סוסיא הינם אתרי העתיקות היחידים המנוהלים שלא ע"י המשיב, או לחילופין שלגבי אתרים אחרים המנוהלים על-ידי גורמים חיצוניים אין הסכמים, יש להורות למשיבים ליתן תצהיר מפורש בעניין, שיתייחס מפורשות לכל האתרים שמנוהלים על-ידי גורמים שאינם המשיב 2 (רט"ג או אחרים), ובמידה ואין הסכם מולם (או מסמכים כלשהם המגבשים מערכת הסכמית) להצהיר על כך.

מובן, שפיקוח על אתרי העתיקות מצוי בליבת תפקידיו של המשיב 2, ולכן אם קיימים אתרים המנוהלים על-ידי גורמים שאינם המשיב 2, ולמשיב 2 אין כל מערכת הסכמית מולם (שתבטיח את כל ההיבטים הרלוונטיים: שמירה על הממצאים, פתיחה לקהל, פיקוח וכיו"ב), מדובר במידע בעל עניין רב לציבור.

29. תיקי חפירה לדוגמא: של האתרים תל-שילה ותל בתיח - ס"ז לבקשה השנייה עת/101

המידע שהתבקש	המענה שניתן	עמדת העותרים
--------------	-------------	--------------

<p>יש להצהיר על מועד סיום החפירות:</p> <p>אם לפני 2004, יש להתיר עיון ללא כל מגבלה.</p> <p>אם לאחר 2004, יש להתיר עיון על-פי נוהל רשות העתיקות (אישור החופר, והתחייבות המעיין לכבד את זכויותיו).</p>	<p>מידע זה מצוי בליבת עבודתו האקדמית של החופר, ויפרסומו משמעו גניבת עבודתו האקדמית והפרת זכויות היוצרים שלו במידע".</p> <p>המידע שניתן לפרסום מפורסם ברבים במאגרי מידע בספריות, ביחידת הפרסום של המינהל האזרחי וביחידת הפרסום של רשות העתיקות.</p>	<p>תיקי חפירה (הכוללים תוכניות שטח, רשימת ממצאים, תמונות, כרטיסי לוקוס, יומני שטח וסיכום חפירה) של האתרים תל שילה ותל בתיר.</p>
--	--	---

א. העותרים פנו למשיבים בעניין זה (נספח עת/14 סעיף 4.4) וצינו כי המענה שנתנו עשוי להיות רלוונטי רק במקרה וטרם חלפו עשר שנים מעת סיום החפירות, שכן רק עד למועד זה נשמרות זכויותיו של החוקר החופר – ראו בסעיף 12(ב) לחוק העתיקות, תשל"ח-1978).

ב. לפיכך ביקשו העותרים כי יובהר מתי הסתיימו החפירות בתל שילה ובתל בתיר, ובמידה והסתיימו לפני יותר מעשר שנים, יישקל שוב המענה שניתן.

ג. המשיבים השיבו (נספח עת/15, סעיף 7) באופן סתמי כי "כל המידע שניתן לפרסם מפורסם ע"י יחידת הפרסום של קמ"ט ארכיאולוגיה או של רשות העתיקות" וכי ניתן להפנות את העותרים לספרות רלוונטית (לא ניתנו הפניות כאמור). המשיבים נמנעו מלפרט האם הסתיימו החפירות לפני למעלה מעשור אם לאו. לפיכך, ראשית, על המשיבים להצהיר על מועד סיום החפירות בשני אתרים אלה.

ד. במידה והחפירות הסתיימו לפני מעל לעשור – העותרים עומדים על עיון בתיקי החפירות ללא כל מגבלה, שכן כאמור, אין זכויות יוצרים על חפירות שהסתיימו לפני למעלה מעשור. המדובר בהסדר שנועד להבטיח את קידום המחקר הארכיאולוגי תוך איזון עם זכויות החוקר החופר. לאחרון שמורה הזכות במשך עשר שנים להפיק פרסומים פומביים מהחפירה, אולם אם הוא לא מנצל פרק זמן זה, ועל מנת להבטיח שהידע הכללי יועשר, עומד המידע לרשות הציבור הרחב. ואמנם, הגורם המוסמך ברשות העתיקות הבהיר לעותרים, כי כל תיק חפירות בחפירה שהסתיימה עד 2004 (כולל) פתוח לעיון ללא כל מגבלה בתיאום מראש.

ה. במידה והחפירות הסתיימו לפני פחות מעשור – רשות העתיקות הסדירה נוהל מיוחד לעיון בתיקים כאלה, ועל המשיב לפעול באופן דומה. העתק הנוהל שגובש ברשות העתיקות לגבי עיון בתיקי חפירה מצ"ב ומסומן נספח עת/20. לפי הנוהל, עיון בתיק חפירה שטרם חלפו עשר שנים ממועד סיומה, ייעשה לאחר שהרשות תבקש את אישורו של בעל הרישיון/ההרשאה והמוסד מטעמו חפר, ובתנאי שאישור יינתן; קבלת מידע מתיק החפירה תחייב מילוי טופס התחייבות בו יצהיר המבקש כי ידוע לו שהשימוש בחומר שבתיק החפירה כפוף לדיני זכויות יוצרים וכי מתחייב

לפעול בהתאם לדינים אלה. אין כל מקום, כי המשיב 2 יפעל באופן שונה, בניגוד לאמות המידה האקדמיות והבירוקרטיות המקובלות.

חלק שלישי: הטיעון המשפטי הכללי

עקרונות ושיקולים המחזקים את חובת הגילוי המוטלת על המשיבים, בהקשר

הספציפי של נושא הבקשות – ניהול הפעילות הארכיאולוגית בגדה המערבית

והאחריות על ממצאי החפירות

להלן יובא הטיעון המשפטי הכללי, החולש על הטיעון שהובא לעיל לגבי כל אחד מסעיפי בקשת המידע. העקרונות, ההלכה הפסוקה והשיקולים שייסקרו להלן מחזקים כולם את טענת העותרים לחיוב המשיבים במסירת המידע ובהשקעת המשאבים הדרושים לאפשר את העמדתו לרשות הציבור.

חופש המידע – עקרונות כלליים

30. ראשית, לגבי מעמדו של חוק חופש המידע, המחייב את רשויות הציבור לנקודת מוצא של שקיפות וגילוי מידע לציבור, ועל מקומו המיוחד בשיטתנו. הדברים הפכו למושכלות יסוד של המשפט הציבורי, והם אינם טעונים פירוט.

31. חובת השקיפות והזכות למידע היא 'מיסודותיה של התרבות הדמוקרטית', 'תנאי חיוני לקיומו של המשטר הדמוקרטי' (ע"מ (מנהליים) 9341/05 התנועה לחופש המידע נ' רשות החברות הממשלתיות (2009), סי' 15 לפסה"ד), 'יסוד חיוני במימושו של חופש הביטוי וחופש השמעת הדעה, שבלעדיהם משטר דמוקרטי לא יכון' (ע"מ 7024/03 גבע נ' גרמן, תקדין-עליון (2006), סי' 11), 'אחת מזכויות היסוד במשטר דמוקרטי' (דברי ההסבר להצעת חוק חופש המידע).

32. גילוי מידע המוחזק בידי הרשות חיוני על-מנת לאפשר פיקוח וביקורת על מעשי השלטון, להבטיח מעורבות של הציבור, תפקוד תקין של הרשות הציבורית, ולקדם ערכים של שוויון ושלטון חוק. הדברים הפכו, כאמור, לעקרונות תשתית בשיטתנו, ואינם טעונים הרחבה.

33. הפעילות השלטונית שמידע אודותיה התבקש במסגרת עתירה זו, כוללת פקעת של פעולות שלטוניות רגישות ביותר, ובכללן סמכויות להפקעת מקרקעין למעשה, להכרזה על אתרי עתיקות ואתרים ארכיאולוגיים וקביעת אופן שימורם, להפעלה ולניהול חפירות ארכיאולוגיות, למתן רישיונות לגורמים פרטיים להפעלה וניהול חפירות כאמור, לפתיחת וסגירת אתרי עתיקות לציבור, לשימור ותיעוד של הממצאים שנמצאו בשטח ועוד.

34. סמכויותיו של המשיב 2, קמ"ט ארכיאולוגיה, נוגעות לפיכך לשני משאבים מוגבלים ביותר, ובעלי רגישות ציבורית מיוחדת: קרקע ועתיקות. להלן נעמוד על המשמעות מבחינת דיני חופש המידע של שני היבטים אלה של פעילות המשיב 2.

חשיבות השקיפות בניהול עתיקות – עקרונות כלליים

“He who controls the past controls the future. He who controls the present controls the past.”

– George Orwell, 1984

35. עתיקות הינן משאב נדיר וייחודי מאין כמותו. נדמה שאין צורך להכביר מלים על חשיבותו הייחודית של המחקר הארכיאולוגי בגדה המערבית, על המשמעות ההיסטורית, הדתית והפוליטית הגלומה בו. ההחלטות שבתחום סמכותו של המשיב 2 כרוכות בהשלכות ארוכות טווח ולעתים קרובות בלתי הפיכות (האם לחפור, מהי מטרת החפירה, מה לחפור, אילו שכבות לחפור, כיצד לשמר הממצאים, האם לאפשר תיעוד והריסת אתרים, האם להתיר פיתוח ובנייה או האם לפעול לייעוד השטח למטרה ציבורית לשם הצגת הממצאים, וכן הלאה). להפעלת שיקול דעת נכון בתחום הארכיאולוגיה, תמיד, ובשטח רגיש וייחודי כמו שטחי הגדה המערבית על אחת וכמה, יש משמעות לדורות. קשה אפוא להפריז בחשיבות המקומית והבינלאומית של עבודת קמ"ט מטה ארכיאולוגיה.

36. **קיימות לפיכך אין ספור החלטות, דוגמת אלה ואחרות, הנוגעות למכלול הנושאים הקשורים ל"ארכיאולוגיה", ואשר יש בהן רגישות וחשיבות מדעית, ציבורית ופוליטית.**

37. אכן, הפעלת הסמכויות הנתונות לרשות העתיקות (שהמשיב 2 הוא למעשה נציגה בגדה המערבית) היא בעלת חשיבות ציבורית אדירה, והמשיב 2 פועל כנאמן הציבור בניהול עתיקות אלו. ברי כי כל פעולה בהם – בייחוד כאלה שעשויות להשפיע על יכולת הציבור ליהנות ממשאבים אלה בהווה ובעתיד – הינה בלב האינטרס הציבורי.

38. על עוצמת האינטרס הציבורי בהחזקתם וניהולם של אתרי עתיקות קבע בית המשפט העליון כי נקודת המוצא בתחום זה "צריכה לצאת מן ההנחה כי מתחמי קרקע בעלי ייחוד היסטורי-ארכיאולוגי, תרבותי, דתי או לאומי צריכים להישאר בידיה של הרשות הציבורית, כנאמן של הציבור שלשמו מוחזקים אותם אתרים, ולמענו עוסקים בשימורם" (בג"ץ 4289/00 אברמוביץ הדי ואח' נ' ראש ממשלת ישראל (פורסם בנבו, מיום 10.12.09, בסעיף 65). סטייה מנקודת מוצא זו הינה חריגה מהעקרון בדבר שימור נכסים רגישים בידי הרשות, ולפיכך מצדיקה שקיפות מוגברת על מנת לאפשר דיון ציבורי בתנאיה והצדקותיה.

39. על פעולות שימור שמבצעת הרשות במסגרת ההגנה על משאבים מוגבלים ורגישים, אשר מחדל בביצוען עשוי לגרום לנזקים בלתי הפיכים, יש להחיל חובת שקיפות מוגברת. זו נדרשת לא רק כדי לאפשר פיקוח ציבורי אפקטיבי על פעולות השימור, אלא גם כדי לחזק את האמון השלטוני בפעילות הרשות. בעת"מ (ת"א) 2151/07 עו"ד אורן שבת נ' עיריית נתניה (פורסם בנבו, מיום 11.6.08, בעמ' 8) נקבע (בהקשר לפעולות שימור חופי) כי 'מידע הכלול בדו"ח הינו

בעל חשיבות עליונה לא רק לעותר... אלא גם לציבור הרחב המבקש להגן על הסביבה החופית... פרסום הדו"ח יחזק את אמון הציבור במשיבה שאינה מסתירה את התנהלותה ופועלה בטיפול בבעיית המצוק אלא פועלת בשקיפות מלאה בפניו ואף מאפשרת לציבור להיות חלק מתהליך אשר מוגדר על ידי כפרייקט לאומי ומשמעותי".

הרחבנו מעט, על-אף שספק אם עקרונות יסוד אלה שנויים במחלוקת. להלן נעמוד כיצד הם מקבלים ביטוי בהתנהלות רשות העתיקות בתחומי הקו הירוק.

התנהלות בשקיפות של רשות העתיקות בתחומי הקו הירוק – החובה להחיל על המשיב 2 את אותן אמות מידה וסדרי עבודה

40. אין חולק איפוא שלציבור אינטרס כבד-משקל בגילוי המידע הני"ל, ועניין זה אינו מצוי במחלוקת. הדברים נלמדים מהמצב בישראל והתנהלות רשות העתיקות עצמה (שכאמור, המשיב 2 הוא זרועה הארוכה במינהל האזרחי). אין שום מחלוקת לגבי חובת רשות העתיקות לגלות לציבור את המידע על פעולותיה בהפעלת סמכויותיה השלטוניות.

41. ואמנם, רשות העתיקות פועלת בישראל בשקיפות, בהתאם לעקרונות הכלליים של חופש המידע, ומתוך הכרה של החשיבות המיוחדת של שקיפות בנושאים עליהם מופקדת:

41.1. נפנה לדו"ח השנתי על פי חוק חופש המידע שמפרסמת רשות העתיקות מדי שנה, מיוזמתה, באתר האינטרנט שלה, והמתייחס לחפירות ארכיאולוגיות בתחומי הקו הירוק (הדין וחשבון מפרט חלק ניכר מסוגי המידע שביקשו העותרים בעתירה זו ביחס לשטחי הגדה המערבית). כך למשל, הדין וחשבון לשנת 2012 מפרט את המספר המדויק של החפירות, של הרישיונות וההרשאות שניתנו לחפירות ולסקרים. הדו"ח מפרט את "החפירות המרכזיות" שנערכו במהלך השנה. בנוסף, מוצג תקציב הרשות לשנה החולפת ותקציבה שאושר לשנה 2013, והציבור מוזמן במפורש לעיין בניהלי עבודה פנימיים אותם ניתן לראות בתיאום מוקדם בארכיון הרשות".

41.2. המידע המפורסם הוא כללי, והציבור מוזמן להגיש בקשות פרטניות לקבלת מידע ספציפי. לעניין זה מפרט הדו"ח (ההדגשות הוספו):

- "בשנת 2012 הגיעו לארכיון הרשות 1235 בקשות לעיון בתיקים מדעיים או מינהליים.
- הגיעו 171 בקשות למידע על אתרים, מתוכן 10 בקשות למידע דיגיטאלי בתשלום אגרת חוק חופש המידע. כמו כן הגיעו שתי בקשות למידע מרוכז על-פי חוק חופש המידע.
- כל הבקשות למידע נענו בחיוב.

- מספר העתירות שהוגשו על החלטות הממונה: לא הוגשו עתירות על החלטות הממונה.
- **בנוסף לפניית לממונה הוגשו עוד 2396 בקשות למידע דרך אתר האינטרנט, כל הבקשות טופלו בתוך עד 30 ימים מיום הבקשה."**

העתק דו"ח לפי חוק חופש המידע לשנת 2012 של רשות העתיקות צורף לעתירה המקורית וסומן שם נספח עת/11.

- 41.3. נפנה גם לדוח חופש המידע של רשות העתיקות לשנת 2013 – עת/16 לעיל.
- 41.4. כך, אתרי העתיקות המוכרזים מופיעים בילקוט הפרסומים של משרד המשפטים. מפורסמות נקודות ציון מדויקות של האתר, וניתן הסבר תמציתי מהן העתיקות במקום. מעבר לכך, במסגרת הפרסום היוזם של רשות העתיקות, כל הרישיונות והרשאות החפירה שמוציאה הרשות מפורסמים באתרה באופן יזום: http://www.antiquities.org.il/m_digs_heb.asp (ראו גם נספח עת/18 לעיל); באמצעות אתר רשות העתיקות ניתן גם לבדוק אם שטח מסוים נמצא באתר עתיקות דרך אתר רשות העתיקות על בסיס מספר גוש וחלקה: http://www.antiquities.org.il/gush_helka_heb.asp. בנוסף מפורסמות הנחיות לגבי הנדרש לקבלת אישור בניה או פיתוח תשתיות וקריטריונים למתן אישור רשות העתיקות לקבלת היתר בניה. http://www.antiquities.org.il/about_heb.aspx?Modul_id=103
- 41.5. לגבי ממצאי החפירות, חוקרים נהנים מנגישות מלאה לדו"חות חפירה לממצאים עצמם, בארכיון רשות העתיקות ובמחסני הרשות בבית-שמש; ניתן לקבל מידע על אתר חפירות מסוים על פי דרישה, לרבות רשימת כל החופרים שחפרו בו מאז קום המדינה; ניתן לעיין בתיקי החפירה עצמם ללא הגבלה בחלוף עשור מסוים החפירה, ובהתאם לנוהל העיון במידה וחלף פחות מעשור; ניתן לבקש ולקבל את רשימת הפריטים שנחפרו באתר מסוים במרוץ השנים; ניתן לקבל את ההחלטות המנהליות שהתקבלו ביחס לאתר חפירות מסוים (או קטעים ממנו) שבהם הסתיימה החפירה.
42. ברור, שאין כל מקום לאבחנה במידת השקיפות כלפי הציבור בין פעולות רשות העתיקות בתחומי הקו הירוק לבין פעולות נציגה קמ"ט עתיקות במינהל האזרחי. כך, באופן אבסורדי, קיים פער קיצוני בין רמת השקיפות לה כפופה הפעילות של בעל אותו תפקיד ממשלתי ברשות העתיקות: ארכיאולוג מרחב בתחומי הקו הירוק פועל באופן שקוף כלפי הציבור, ואילו עמיתו קמ"ט ארכיאולוגיה, שהוא ארכיאולוג ל"מרחב" הגדה המערבית, פועל במחשכים, ואפילו פניות והתראות לפני הגשת תביעה זו אינן מביאות לגילוי מידע כלשהו.
43. אם בכלל, לאור מעמדה המיוחד של הגדה המערבית כשטח מוחזק, וחובתן של כל רשויות המדינה לנהוג בשטח זה כנאמן הציבור ויתר החובות הנובעות מהמשפט הביני"ל והמקומי, והרגישות הציבורית והפוליטית, מוצדקת מידת פיקוח מוגברת על הפעלת הסמכויות השלטוניות בגדה המערבית, ומכל מקום בוודאי שלא פיקוח מופחת.

חובת שקיפות במתן רישיונות חפירה ומינוי מנהלי חפירות

44. אחד הנושאים לגביהם התבקש המידע הנוגע לעתירה זו הוא ההתקשרות עם גורמים פרטיים (בין בדרך של מינוי, בין בדרך של מתן רישיונות ובין בדרך של חתימת הסכמים למימון) לביצוע פעולות חפירה. לפיכך נבקש להתייחס לעניין זה בקצרה.

45. ודוק: אין מדובר במידע טכני אלא בשאלות בעלות חשיבות עליונה להבנת הרקע להחלטה על ביצוע חפירה מסוימת ולא אחרת, על ניהול החפירה, היקפה, משך ביצועה, והמיקוד ההיסטורי שלה (על חשיבותה ומרכזיותה של זהות מנהל חפירה ארכיאולוגית ניתן ללמוד מהחלטתו בבקשה לצו ביניים של כב' השופט חשין בבג"צ 2641/99 ד"ר אבי עופר נ' שר הבטחון (מיום 30.4.99)).

46. בהתייחס לטענת המשיב כי קיים חשש לפגיעה בפרטיותם של גורמים שהתקשרו עם הרשות, - נקדים תרופה למכה ונאמר בקיצור המתחייב, כי ההלכה בנושא זה היא כי התקשרויות של הרשות עם גורמים פרטיים, אשר משמען מתן זכויות במשאבים ציבוריים, נתונות למשטר של שקיפות מוגברת בהיותן בעלות אופי ציבורי מובהק. בעת"מ 11-01-54978 שפיר הנדסה אזרחית וימית בע"מ ואח' נ' מדינת ישראל - מינהל מקרקעי ישראל ואח' (פורסם בגבו) קבע ביהמ"ש המחוזי כי המדובר במידע המתייחס למשאבים ציבוריים, היינו עתודות החומר לכרייה שבמקרקעי המדינה, ובכלל זאת גם המידע המתייחס להיתר שניתן לעותרות לעשות שימוש בקרקע שבידי משיב 1... אין המדובר, אפוא, בסוד מסחרי המצויי בבעלות העותרות. ההיפך הוא הנכון. המדובר במידע בעל אופי ציבורי מובהק, היינו בתנאי התקשרות חוזית בין רשות ציבורית לבין גורם עסקי פרטי (סעיף 9).

47. בקשר לכך נציין את החלטת הממשלה מסי 1116 מיום ה- 29.12.2013, המחייבת פרסום יזום על-ידי הממשלה של מסמכי התקשרות בין גופים ממשלתיים לגורמים פרטיים [צורפה וסומנה עת/12].

<http://index.justice.gov.il/Publiations/News/Pages/FOIgovermanetprivatecontract.aspx> החלטת ממשלה זו אינה מהווה "שינוי" של הדין (במובן של קביעת חובה לגלות מסמכים שעד היום מתיר הדין שלא לגלותם), אלא קובעת כי המסמכים יפורסמו באופן יזום ללא צורך בפנייה לפי חוק חופש המידע. יש בהחלטה זו כדי להדגיש את החשיבות שרואה המדינה עצמה לשקיפות בהסכמי המדינה עם גורמים אחרים.

48. חובת השקיפות אף גוברת כאשר מטרת ההתקשרות הינה ביצוע פעולות בעלות אופי שלטוני. בית המשפט הנכבד הדגיש כי מתן זכויות לפעול בקרקע ציבורית, טעונה אף פיקוח ציבורי הדוק יותר כאשר ההתקשרות נעשית לצורך ביצוע פעולות בעלות אופי שלטוני, כגון ביצוע חפירות ארכיאולוגיות או ניהול אתר ארכיאולוגי (ראו עניין אמיר לירן, שם נקבע כי המידע שנתבקש על ידי המשיב הוא מידע בעל אופי ציבורי מובהק... למקרה שלפנינו יפה דין זה אף ביתר שאת. [ה]פעילות... אותה קיבלה על עצמה המעוררת לבצע במסגרת החוזה, היא פעילות בעלת אופי שלטוני (שם, בעמ' 823-822, ההדגשות הוספו – י.ש.).

חשיבותו של המידע המבוקש לצורך קיום דיון ציבורי

49. הדברים מקבלים משנה תוקף בענייננו לאור מהות המידע המבוקש – ניהול האתרים הארכיאולוגיים והעתיקות המצויות בגדה המערבית. לניהול זה, מעבר להיבטים המקצועיים-מדעיים שלו, ישנן משמעויות פוליטיות מרחיקות לכת, שכן בשיח הפוליטי-היסטורי-דתי העומד ביסוד הסכסוך הישראלי פלסטיני, לקיומה של נוכחות היסטורית המשווייכת לקבוצה דתית כזו או אחרת, יש הון סימבולי עצום.

50. דומה, שאין נושא המצוי במחלוקת ציבורית עמוקה יותר בחברה הישראלית מאשר נושא זה. עתידם של שטחים אלה, ואופן השליטה בהם כל עוד מותזקים בידיה, מצויים בויכוח ציבורי עז ועומדים בשורש המחלוקות הפוליטיות. דווקא משום כך, **קיים אינטרס ציבורי מועצם ומיוחד לגילוי המידע מהסוג שהתבקש על-ידי העותרים, על-מנת שהציבור יוכל לגבש את עמדתו בנושא יסודי זה, לבקר את התנהלות הרשויות, ולנקוט עמדה מושכלת.**

51. לפיכך, אם נסכם, חובת השקיפות החלה בענייננו היא מוגברת מאד. על העיקרון הרגיל כי המידע שבידי הרשות הוא קניינו של הציבור מתווספים השיקולים הבאים, אשר כולם מעצימים את חובת השקיפות בקשר למידע נשוא עתירה זו:

51.1. עסקינן בניהול עתיקות ונכסים ארכיאולוגיים – שהם משאב ציבורי נדיר, רגיש ועדין מאין כמותו, לא רק לציבור הישראלי והפלסטיני אלא גם לשאר אומות העולם, החשוף לנזקים בלתי הפיכים.

51.2. עסקינן גם בהפקעה, ניהול ומניעת כניסה למקרקעין בעלי ערך ייחודי וחד-פעמי, אשר מהווים משאב ציבורי מוגבל ביותר.

51.3. ולכך מצטרפת העובדה שמדובר בחפירת וניהול עתיקות בשטח המצוי בלבה של מחלוקת עמוקה בציבוריות הישראלית – הנוכחות היהודית בגדה המערבית – ולציבור יש עניין מיוחד ולגיטימי במובהק לקבל עליו מידע.

52. **המשמעות המצרפית של כל האמור לעיל היא נקודת מוצא ברורה ומובהקת של חובת שקיפות מוגברת על הפעלת סמכויות בתחום ניהול המחקר הארכיאולוגי על היבטיו השונים. וממילא, כאמור, המידע המבוקש על-ידי העותרים מגולה על-ידי רשות העתיקות כאשר הוא נוגע לפעילותה בתחומי הקו הירוק. נקודת מוצא זו מחייבת מתן משקל מיוחד לגילוי באיזון השיקולים שאליו יידרש בית המשפט הנכבד.**

חלק רביעי: ההליכים עד הגשת כתב העתירה המתוקן – היקף הטרחה והמשאבים להם נדרשו המשיבים לשם קבלת המענה מהמשיבים (שיקולים להוצאות)

בטרם חתימה יבקשו העותרים להתעכב על התנהלות המשיבים בפניה זו לקבלת המידע: אי

עמידה גמורה במועדים שהחוק קובע; התעלמות מאין ספור פניות ותזכורות; התעלמות מהנחיית משרד המשפטים להשיב לבקשות; ומסירת מידע חלקי רק לאחר הגשת העתירה.

ניסיונות העותרים לקבל מענה עד להגשת העתירה ביולי 2014

53. הבקשות לקבלת המידע עת/א1 – עת/ב1 הוגשו כאמור לעיל ב-20.7.2013.
54. ביום 22.7.13 השיב קצין פניות הציבור (דאז) במשיב מסי' 1 (להלן: "המשיב"), סגן בר אקוקה, שתי תשובות לקוניות, המאשרות את קבלת הפניות ומודיעות כי הפניות הועברו לבחינת כלל הגורמים המוסמכים במינהל האזרחי והמבטיחות (הבטחה שכפי שיפורט מייד לא כובדה באופן בוטה) כי "התייחסותנו תועבר במסגרת סד הזמנים הקבוע בחוק". העתקי התשובות הלקוניות צורפו וסומנו לעיל עת/א2 ו-עת/ב2.
55. ביום 6.10.13 כתב סגן אקוקה בשנית, בשתי תשובות נפרדות, כי הפניות עודן נמצאות בטיפול גורמי המינהל האזרחי וכי נוכח היקף המידע המבוקש בהן, זמן הטיפול הינו ארוך. העתקי התשובות הלקוניות צורפו וסומנו לעיל עת/א3 ו-עת/ב3.
56. בין אוקטובר 2013 לינואר 2014 קיימה נציגת העותר 1, גבי נועה כהן, לא פחות משבע שיחות טלפון (בתאריכים 31/10/2013, 2/11/2013, 01/12/2013, 08/12/2013, 09/12/2013, 30/12/2013 ו-06/01/2014), עם אנשי יחידת פניות הציבור במשיב 1, אך כל שנאמר בשיחות אלה היה כי העניין בטיפול. מענה לגופו של עניין, או למצער הערכה לגבי המועד המצופה לתשובה – לא נמסר.
57. ביום 22.1.14 פנו העותרים באמצעות הח"מ לקצין פניות הציבור במשיב 1 וציינו כי מאז הגשת הבקשות חלפה כחצי שנה – הרבה מעבר לזמן הקבוע בחוק, אך כל מענה לגופו של עניין לא התקבל. עוד ציינו לאור העובדה שהמידע המבוקש אינו טריוויאלי, המתינו בסבלנות חודשים ארוכים, הרבה מעבר לזמן הקבוע בחוק, אך כי לא ניתן לדחות את מתן המענה עד אין קץ ולהתעלם לחלוטין ממועדים הקבועים בחוק.
58. העותרים ביקשו כי המשיב יודיעם מיידית את סטטוס הטיפול בבקשה ומועד קרוב משוער בו מתחייב להעביר את המידע, וכן ביקשו כי יעביר מיידית את אותם חלקים בבקשות אשר כבר יש בידו תשובות מוסמכות לגביהם (כגון פריטי מידע שלא אמורה להיות שום בעיה להיענות להם על אתר – כמו נהלים כלליים). עוד ביקשו העותרים לברר האם ניתן אישור כלשהו לפי סעיף 7 לחוק חופש המידע לדחיית מועדי התשובה וביקשו לקבל העתק ממנו ככל שניתן.
- העתק פניית העותרים לקצין פניות הציבור במשיב 1 מיום 22.1.14 צורפה לעתירה המקורית וסומנה עת/א4.**
59. בין מועד פניה זו וסוף חודש אפריל 2014 פנתה טלפונית נציגת העותר 1, גבי נועה כהן, מספר פעמים רב לקצין פניות הציבור במשיב 1 [18.2, 12.3, 16.3, 17.3, 18.3, 2.4, 3.4, 9.4], בבקשה לזרז את המענה לבקשה ולמצער למסור מועד למענה לפניה, אך כל שנמסר לה הוא כי העניין "בטיפול".

בנוסף לפניות שנעשו במועדים הספציפיים שצוינו לעיל נעשו עשרות ניסיונות נוספים להשיג את קצין פניות הציבור, כולל במספר הטלפון הנייד שלו, ללא הצלחה, וכן הושארו עשרות הודעות בעל פה ובכתב במשרדו של הקצין ובטלפון הנייד שלו, אך אלו מעולם לא נענו, לרבות תקופות שלמות של ניתוק מגע מוחלט.

60. במקביל, ביום 2.3.14 פנתה נציגת העותרת 1, גב' נועה כהן, ליחידה הממשלתית לחופש המידע במשרד המשפטים, וקבלה על מתדלו של המשיב מלהשיב לבקשות שהופנו אליו.

העתק פניית נציגת העותרת (בדוא"ל) מיום 2.3.14 צורף לעתירה המקורית וסומן נספח 5/ע/5.

61. ביום 5.3.14 פנתה נציגת העותרת 1, גב' נועה כהן, לקצין פניות הציבור בלשכת המשיב 1, סג"מ אלון כהן, וקבלה על כך שחודשים רבים חולפים מבלי שאף אחת מארבע בקשות חופש המידע (שתיים נשוא עתירה זו ושתיים נוספות, שגם להן לא השיב המשיב ושגם לגביהן נאלץ העותר 1 להטריח את בית המשפט הנכבד - ר' עת"מ (מח' י-ס) 5889-04-14 'יש דין – מתנדבים לזכויות אדם' נ' ראש המינהל האזרחי, תלויה ועומדת).

העתק פניית נציגת העותר 1 מיום 5.3.2014 צורף לעתירה המקורית וסומן נספח 6/ע/6.

62. ביום 2.4.2014 העבירו המשיבים לעותרת 1 חוברת 'קובץ חוקים ותקנות לחוק העתיקות', אשר כוללת גם את הצו הצבאי המתייחס ליישום החקיקה בגדה המערבית. הקובץ לא כלל מכתב שהסביר על אילו, אם בכלל, מהפריטים המבוקשים בבקשות חופש המידע, אמור המידע הנ"ל לענות. זהו פריט המידע היחיד שהועבר קודם להגשת העתירה. בשיחות טלפוניות עם נציגת העותרים גב' כהן מסר לה קצין פניות הציבור כי ידוע לו כי אין המדובר במענה שלם לפניות, וכי הוא עדיין "ממתין להחלטות" לגבי איזה מידע ימסר.

העתקי הקובץ והצו הצבאי צורף לעתירה המקורית וסומן נספח 8/ע/8.

63. ביום 28.4.14 פנו העותרים באמצעות הח"מ לקצין פניות הציבור במשיב 1 במכתב התראה לפני הגשת תביעה. העותרים הודיעו, כי במידה ולא יקבלו עד ליום 28.5.2014 את מלוא המידע המבוקש ו/או הנמקות ברורות ומפורטות לגבי פרטי המידע שיוחלט שלא למסור (ולצדס ההבהרה שהתבקשה לעיל אודות היות רשימת פרטי המידע המעטים שהועברו ממצה), תוגש עתירה מינהלית.

העתק פניית העותרים לקצין פניות ציבור במשיב 1 מיום 28.4.14 צורף לעתירה המקורית וסומן נספח 9/ע/9.

64. למכתבם זה והקודמים של העותרים לא השיב המשיב דבר, מטוב ועד רע.

פניית העותרים למשרד המשפטים בבקשה כי יורו למשיבים לטפל בבקשות

65. בין לבין, בצר להם, ובניסיון נוסף לחסוך ניהול הליכים, פנה ביום 24.3.14 מנכ"ל העותר 1

דאז, מר חיים ארליך, לראש המינהל האזרחי, ראש המשיב 1, בתלונה על הימנעות המינהל האזרחי ממתן מענה לפניות על פי חוק תופש המידע. במכתבו ציין מר ארליך כי בחלוף חודשים רבים טרם התקבל מענה ענייני לאף אחת מארבע הבקשות שהוגשו במהלך השנה החולפת, וביקש את התערבותו לאחר שפניות חוזרות ונשנות לקצין פניות הציבור במינהל האזרחי, העלו חרס. העותר 1 ביקש בפנייתו גם כי יובהר לקצין פניות הציבור כי הוא הכתובת לטיפול בבקשות מעין אלה, ולחילופין כי יובהר לעותרים מי הגורם הרלבנטי במשיב 1 לטיפול בבקשות.

66. **העתק פניית מנכ"ל העותר, מר חיים ארליך, לראש המשיב מיום 24.3.14, צורף לעתירה המקורית וסומן נספח עת/7.**

67. ביום 20.5.14 התקבלה תשובתו של העוזר הראשי ביחידה הממשלתית לחופש המידע במשרד המשפטים, עו"ד מוחמד קדח. עו"ד קדח ציין כי התלונה הועברה לנילון (המשיב) לצורך קבלת עמדתו, אולם עד למועד כתיבת שורות אלה טרם העביר הנילון התייחסותו לתלונה, עניין שאותו רואה היחידה הממשלתית בחומרה רבה.

לגופו של עניין ציין העוזר הראשי כי למיטב ידיעתו המשיב לא נקט בהליך של הארכת המועד למתן החלטה בבקשות שהוגשו לו כדיון, וכי היעדר הארכה כאמור מוביל למסקנה כי כבר ביום 20.8.13 חלה חריגה מהמועדים הקבועים בחוק לשם מתן החלטה בבקשות. עוד ציין עו"ד קדח כי:

ילא זו בלבד, עד לעצם יום זה ובחלוף יותר מתשעה חודשים מיום הגשתן, טרם נתן הנילון תשובה לבקשות למעט מסירת מידע חלקית ביום 2.4.14. נציין, כי התקופה המקסימלית הקבועה בחוק לשם מתן תשובה הינה 120 יום וזאת בהנחה שנעשה שימוש בהליך של הארכת המועד כנדרש. ועד זה חלף מזה חודשים רבים.

בהתאם לכך אנו מוצאים את התלונה בעניין אי מתן מענה במועד כמוצדקת. על הנילון ליתן החלטתו בשתי הבקשות שהוגשו לו לאלתר."

[ההדגשה הוספה – י.ש.].

העתק תשובת העוזר הראשי ביחידה הממשלתית לחופש המידע מיום 20.5.14 צורף לעתירה המקורית וסומן נספח עת/10.

68. לאור קבלת תשובה זו, שהעתקים הימנה הועברו גם למשיב, בחרו העותרים להמתין 45 ימים נוספים מעבר למועד עליו הודיעו במכתבם למשיבים עת/9 לעיל – שמא הנחיית משרד המשפטים תניע את המשיב להשיב לבקשות ותחסוך את הגשת העתירה, על בזבוז המשאבים והזמן השיפוטי הכרוכים בה. גם זאת לא עזר.

69. לסיכום: המשיבים לא טרחו (למעט המכתב מיום 2.4.2014 – ר' סעיפים 25-26 לעיל) להשיב לבקשות העותרים מטוב ועד רע. לא לתזכורות. לא למכתב ההתראה האחרון. גם לדברי התוכחה של משרד המשפטים לא השיב ולהנחייתו המפורשת לא ציית. לפיכך, ולאחר שהעותר עשה כל מה שניתן (ומעבר לכך) כדי לחסוך את הפנייה לבית המשפט הנכבד, לא

נותרה לפניו בררה אלא להגיש את העתירה המקורית, וזו הוגשה ביום 20.7.2014.

ההליכים לאחר הגשת העתירה

70. תגובה מקדמית לעתירה הוגשה רק ב-23.10.2014, לאחר שניתנה הסכמת העותרים לארכות, משום שגם ב"כ המשיבים התקשתה לקבל תשובות מהמשיבים (ר' בקשות הארכה שהוגשו).
71. כאמור בסעיף 10 לעיל, לתגובה מקדמית זו צורף מעט מידע, וכן ניתנה הסכמה למסירת פרטי מידע שלא צורפו לתגובה עצמה; ביום 5.11.2014 פנו העותרים למשיבים בבקשה לקבלת המידע שהוסכם לתת, וכן במספר שאלות הבהרה (סעיף 11 לעיל, עת/14 לעיל); המשיבים השיבו על כך ב-9.11.2014 (סעיף 12 לעיל, עת/15 לעיל); בפועל המידע העמידו המשיבים את המידע לעותרים רק כחודשיים לאחר מכן, ביום 6.1.2015.
72. לפיכך, גם המידע המועט והחלקי שהועבר הועבר רק בזכות הגשת העתירה ובעקבותיה, שלמרות כל הפניות וניסיונות העותרים, לא מצאו המשיבים להעבירו קודם לכן.

פסיקת הוצאות

73. התנהלות המשיבים כפי שתוארה לעיל עומדת בסתירה מוחלטת לחוק חופש המידע, להוראותיו המפורשות ולעקרונות העומדים בבסיסו, ומביאה להערמת קשיים ולהכבדה כלכלית קשה על הפונה לבקש מידע. חוק חופש המידע ביקש כי מידע הרשות יועמד לרשות הציבור, וכי גם סירובים להעמידו לרשות הציבור יימסרו בלוחות זמנים קצרים מאד, ובהנמקה ראויה.
74. מצב בו מבקשי מידע נדרשים להשקיע עשרות רבות של שעות עבודה וממון רב בייצוג משפטי כדי לקבל מענה לבקשות שנה וחצי לאחר הגשתן (הבקשות הוגשו ביולי 2013; המידע החלקי הועמד לרשות העותרים בתחילת ינואר 2015) עושה פלסתר את החוק. לא רק את המידע לא קיבלו, אלא גם את ההנמקות לא קיבלו. כל זאת עוד ללא קשר לתוצאות העתירה המתוקנת העוסקת ברוב רובם של פרטי המידע שהתבקשו, אותם סירבו המשיבים להעביר.
75. המדוברת בהתנהלות בלתי מתקבלת על הדעת, השומטת את הקרקע מתחת לרציונל החוק. הזכות לקבלת מידע אינה יכולה להיות שמורה רק למי מהציבור שמסוגל לעמוד במסכת ייסורים בירוקרטית זו, שמלווה בהוצאות ישירות כבדות.
76. לפיכך יטענו העותרים, כי עניינים אלה חייבים לבוא ידי ביטוי בפסיקת הוצאות בסיומו של התדיינות זו. רק פסיקת הוצאות ריאליות לחובת המשיבים תייצר אצל המשיבים תמריץ חיובי לטפל ביעילות בבקשות לקבלת מידע ובלוחות הזמנים הקבועים בחוק (או קרובים לכך), ותתרום להרתעה מפני נקיטת בסחבת, שקשה להשתחרר מהרושם שנועדה גם "להתיש" את הפונה ולהביא לאי גילוי המידע.

בית המשפט יתבקש אפוא להורות למשיב להעביר את פרטי המידע שהתבקש בשתי הבקשות, הכל כמפורט בחלק השני לעתירה זו.

בית המשפט יתבקש לחייב את המשיבים בהוצאות העותרים, לרבות שכ"ט עו"ד בצירוף מע"מ כחוק, תוך מתן משקל לאופן התנהלות המשיבים ולשיקולי המדיניות, הכל כמפורט לעיל.

עתירה זו נתמכת בתצהירה של גבי נועה כהן, רכות מידע בארגון 'יש דין' (בקשר לכלל סעיפי העתירה); בכוונת העותרים לצרף גם את תצהירו של מר יונתן מזרחי, ארכיאולוג, מהעותר 2 (בקשר לסעיפים הנוגעים לפעילות רשות העתיקות), כפי שעשו בעתירה המקורית. בשל שהותו של מר מזרחי בחו"ל, וחוסר רצונם של העותרים לעכב הגשת עתירה מתוקנת זו, יעבירו העותרים את תצהירו של מר מזרחי, תוך פירוט הסעיפים בעתירה בהם התצהיר תומך, בתוך 7 ימים ממועד הגשת העתירה המתוקנת.

תל-אביב, 10 בפברואר 2015

כרמל פומרנץ, עו"ד

ב"כ העותרים

ישי שניידור, עו"ד

ב"כ העותרים